

A Varumaraiang A Waambaar Zin Pol Xa Waan Sin Amun Korin A Dor Vaamaravazang Pana A Waambaar Angkari

Pol xa langar adu aubina di inaxam paazaai di iziar Korin di gigiu amun matmalabuk taksaat lalozang amun sasaxotang taksaat ila winpin, malasing ma xa farar waan sin naandi araan ka iziar Efesas. Ka rauxin atavur amun matmalabuk taksaat lamanar wana aizit maxuzang inaan Korin, ma wana a linga bina Grik “matmalabuk Korin” aknaasna adu a matmalabuk iwana miliv-inang a ravin o a rapti rawarak.

Pol xa ra farar waan sin naandi waamua, singsaxai di baabaa nanga, malasing ma xa varaar a waambaar angkari xuna xana vamaravaas fatalamin. A waambaar angkanaan iwaa-mua xa malik. Azanon sin naandi zaait di ra farar waan sin Pol wana azanon iaariang, malasing ma naa xis lamaskana a waambaar angkari. Naan ka farar xuna vadikdikang naandi ma vawaalang naandi la non naadi ra zu wana. A maariaas iwana fararang ka malasing AD 55.

Korin, a bina laba xa iziar laxon la provins Aakaiaa. A non sin aubina in Grik, singsaxai amun Judaa xa varas saait di iziar inaan.

A baar 1 Korin ka malasing kari:

(1) 1:1-9 A dor vaamaravazang

- (2) 1:10-4:21 Aubina di inaxam paazaai di ra vatawagalaai
- (3) 5:1-6:20 Amun matmalabuk taksaat ina aubina di inaxam paazaai di ra giu
- (4) 7:1-40 A varaviraaiang pana aizi varamaxuzang
- (5) 8:1-11:1 Tuua di lotu waan sin Nakmai ma zin amun sapalaau zaait
- (6) 11:2-14:40 Amun lus pana lotu ma amun talazang sin a Laklagaai a Raabu
- (7) 15:1-58 A ramaraat puliang pana maatang sin Iesu ma zin aubina di inaxam paazaai
- (8) 16:1-4 Amun talazang ka waan sin aubina di inaxam paazaai in Judia
- (9) 16:5-24 A vaanongang iwana dorang

A Dor Vaamaravazang

¹ Nia xari Pol, ina Nakmai xa ra viring luk lalozang a sasaxotang ma ainaxamang sina malasing ma ga balas a aposal zin Iesu Kaarisito. Nimaa Sostenes daaza dia, ² maadi farar waan iaa zinim aubina naagu inaxam paazaai wana Nakmai ma naagut balas fatu la bina laba Korin. Nim ina Iesu Kaarisito xa ra vaninis nim ma xa ra viring luk nim naagu balas aubina ninis sina, varaxai wana aubina vaakdul lamun non faakdul ina dit lotu wana aizina a Piran sin dia Iesu Kaarisito, naan a Piran sin naandi ma zin dia zaait.

³ A daxaiang ma a luaai zin Nakmai Damana dia ma a Piran Iesu Kaarisito xana iziar varaxai wana nim.

Pol Xa Wisfaadaxa

⁴ Nia gai wisfaadaxa zin Nakmai wana nim panaze wana a daxaiang sina ina naa ra lis sinim lamaskana Iesu Kaarisito. ⁵ Avuna lamaskana Iesu, Nakmai xa ralaas famarazaat nim pana amun daxaiang sina wana amun lan faakdul zina, lamaskana dadorang faakdul zinim ma lamaskana rexaazang faakdul zinim. ⁶ Naan ka giu malasing kanaan panaze a dorang faaratu-naan simaam pana Kaarisito ina maadi ra fazei zinim pana, xa maravas faanong pana roroiang sinim. ⁷ Malasing ma xawit naagu izi gogof pana ta talazang sin a Laklagaai a Raabu, araan naagu zimbong faraxai wana a maska xa ramaraat pana a Piran sin dia Iesu Kaarisito xana balas la maravas. ⁸ Naan nanga xana vadikdik nim ka ruaas a vaanongang, ma xawit ta vaakarang pana nim la raan sin a Piran sin dia Iesu Kaarisito. ⁹ Ma amun dorang ina Nakmai xai piaat, naat falos. Naan ka ra viring luk nim kuna izi maska zaxaiang faraxai wana Naatna Iesu Kaarisito a Piran sin dia.

Aubina Di Inaxam Paazaai Di Vatawagalaai

¹⁰ Amun taatum lamaskana Kaarisito, ga maainung nim lamaskana aizina a Piran sin dia Iesu Kaarisito adu nim faakdul naaguna ruvatu ma tuua naagu vatawagalaai. Naaguna ruvatu ma a maskana nim ma ainaxamang sinim kana zaxai be.

¹¹ Amun taatum surugu lamaskana Kaarisito, azanon aubina ina di iziar la vaal zin Kloe, di ra vazei nia adu naagu rauxin amun faruaazang lawalaua nim nanga. ¹² Gana dador vaamaravas malasing kari: Azanon aubina zinim di piaat

malasing kari, “Nia ga los Pol,” ma azanon aubina di piaat malasing kari, “Nia ga los Aapolos,” ma azanon nanga di piaat malasing kari, “Nia ga los Sifaas,”* ma azanon nanga di piaat malasing kari, “Nia ga los Kaarisito.”

¹³ Malasing faa, Kaarisito xa vatawagalaai, aan? Ma iaak di tukfating Pol wana robuxul xu nim, aan? Ma iaak di baaptaais nim pana aizina Pol, aan? ¹⁴ Ga wisfaadaxa zin Nakmai wana xawit ga baaptaais tazaxai zinim. Krispas be ma Gaaius ga baaptaais nandiaa. ¹⁵ Malasing ma xawit tazaxai zinim kat faraxas kana piaat adu nia ga baaptaais naan pana aizinugu. ¹⁶ Aiang, ga ra baaptaais saait naandi ina di iziar la vaal zin Stefanaas ma xawit ga naxaam tamon ga ra baaptaais taxazak kaarik nanga. ¹⁷ Avuna Kaarisito xawit na kling nia xuna baaptaaizang aubina. Sing saxai naan ka ra kling nia ma ga ifazei wana Dorang Daxa. Ma xawit ga ifazei wana dorang iwana mazamang sin aubina, taulaan gana ruxol a dikdikang iwana robuxul zin Kaarisito ma xana zaan palaau be.

Kaarisito Naan A Dikdikang Sin Nakmai Ma A Mazamang Sin Nakmai

¹⁸ Avuna a dorang pana a robuxul, a dorang ka baabaa wana naandi ina di waan kuna milungang. Sing saxai wana dia ina Nakmai xa zaxot faulin dia, di rexaas adu a dorang pana robuxul naan a dikdikang sin Nakmai. ¹⁹ Avuna Nakmai xa ra piaat lamaskana a Baar Xoxok naako,

* **1:12** Adu Pita. **1:14** Giu 18:8, Giu 19:29, Rom 16:23 **1:16** 1Kor 16:15

“Nia gana vanong pizin a mazamang sin aubina mazam,
 ma gana waakol ainaxamang daxa zin naandi
 ina di rauxin ainaxamang daxa.” *(Aais
 29:14)*

²⁰ Naan a rapti mazam faa? Ma naan a mar-
 avas iwana amun Lus sin Moses faa? Ma a rapti
 vuvuna dadorang taning faa? Kawit mase ta
 zaxai iriat. Nakmai xa vabaabaa a mazamang
 ila pira angkari. ²¹ Avuna lamaskana mazamang
 sin Nakmai, aubina ila pira angkari xawit nat
 faraxas dina rexaazin naan pana a mazamang
 sin naandi vaatak. A Dorang Daxa ina maadi
 fazei wana, aubina di naxaam adu a dorang ka
 baabaa, singsaxai wana a dorang kanaan Nakmai
 xa nanam pana zaxot faulinang naandi ina di
 inaxam paazaai.

²² Faaratunaan amun Judaa di iaari dikdik kuna
 raaminang amun faakilanang ka banglala ma
 amun Grik di zazaleng a mazamang. ²³ Singsaxai
 maam maadi ifazei be wana Kaarisito, di ra tuk-
 fating naan pana robuxul. Ka lagaf mase wana
 amun Judaa dina inaxam paazaai wana a dorang
 kanaan. Ma xa malasing be a dorang ka baabaa
 wana langarang sin aubina xawit amun Judaa.
²⁴ Singsaxai Kaarisito, naan a dikdikang ma a
 mazamang sin Nakmai aaxan aubina ina Nakmai
 xa ra kalin luk naandi zin amun Judaa ma zin
 naandi zaait kawit amun Judaa. ²⁵ A mazamang
 sin Nakmai ina aubina di naxaam adu xa baabaa,
 naan kanaan ka laaup nanga wana a mazamang

sin aubina. Ma a dikdikang sin Nakmai ina aubina di naxaam adu xawit na dikdik, naan kanaan ka dikdik nanga wana a dikdikang sin aubina.

²⁶ Amun taatum lamaskana Kaarisito, naa-guna naxaam faulin nim aze rawat aubina araan Nakmai xa ra viring luk nim. Kawit amala zinim aubina mazam lamarana aubina ila pira angkari. Kawit amala zinim di rauxin a burburaaiang. Ma xawit amala zinim lamaskana amun patbung di rauxin aiza laba. ²⁷ Singsaxai Nakmai xa ra kalin aubina ila pira angkari ina di baabaa, xuna vamangilang aubina mazam. Ma Nakmai xa kalin aubina ila pira angkari ina xawit di rauxin a dikdikang, kuna vamangilang aubina di rauxin a dikdikang. ²⁸ Ma Nakmai xa kalin aubina ila pira angkari ina di rataamin pizin ma aubina ina naadi wiaal ma aubina ina di naxaam adu amun sangof. Naa kalin kuna vabalozang aubina ila pira angkari ina di laaup pana inaxamang sin aubina dina balas amun sangof. ²⁹ Naan ka giu malasing kanaan kuna xawit taxazak kana langga wana naan nanga lamarana Nakmai.

³⁰ Nakmai nanga xa ra giu a lan ma naagu iziar varaxai wana Iesu Kaarisito, ina xa ra balas a vuvuna a mazamang ka wat sin Nakmai aaxan dia. Kaarisito naan a vuvuna matmalabuk ka tak sin dia, ma dia di ninis lamarana Nakmai, ma wana naan Nakmai xa ra wul yaxarom dia ziaana amun matmalabuk taksaat sin dia. ³¹ Malasing ma dia dina giu malasing di varaar lamaskana a Baar Xoxok malasing kari, “Tamon axazak ka saxot kana langga, xa daxa adu naan kana langga wana a Piran singbe.” *(Jer 9:24)*

2

¹ Amun taatum lamaskana Kaarisito, araan ga ra wat sinim pana a dorang faaratunaan pana Nakmai, xawit ga saxot gana urif ainaxamang sinim pana amun dorang ka maamis ma xawit ga dador wana awat dorang laba ina ubina mazam di dador wana. ² Araan ga ra iziar varaxai wana nim, ainaxamang surugu xa iziar be wana Iesu Kaarisito ma a maatang sina laaxur wana robuxul. Kawit ga saxot gana fazei wana taza zaan tawarak, kawit. ³ Ma araan ga ra wat sinim, kawit ga rauxin a dikdikang ma gat maraaut ma gai dakdakur marazaat. ⁴ Araan ga ra dador ma ga ra fazei, xawit ga ra dador varaxai wana mazamang sin aubina ma xawit ga dador wana awat dorang ina xana urif ainaxamang sin aubina. Kawit. A dikdikang sin a Laklagaai a Raabu xa ra vatangin adu a dorang surugu xa vaaratunaan, ⁵ malasing ma avuvuna ainaxam paazaaiang kanaan sinim kawit na wat pana a mazamang sin aubina, singsaxai xa wat pana a dikdikang sin Nakmai nanga.

A Laklagaai A Raabu Xai Lis A Mazamang Sin Dia

⁶ Singsaxai maam maadi dador nanga varaxai wana mazamang lawalau aubina ina di makal wana ainaxam paazaaiang. A mazamang kari ina maadi dador wana, xawit iniat la pira angkari ma xawit sin amun paamua iniat la pira angkari taning ina a dikdikang sin naandi xana balas a zaan palaau be. ⁷ A mazamang kari maadi dador

wana, naan a mazamang sin Nakmai, a mazamang ina waamua xa izi vunfun. Mumua nanga araan kawit na vaziaar a pira angkari, naan ka ra nimnimanin a lan kuna a mazamang kanaan sina xana lis a marmari daxaiang sin dia. ⁸ Kawit ta waamua initiat la pira angkari xa rexaazin a mazamang kari. Iaak tamon di lek texaazin, di lek pen tukfating a Piran laaxur wana robuxul, naan ina xa rauxin aiza laba ma a marmari daxaiang. ⁹ Singsaxai amun saan angkanaan ka balas malas-ing be a dorang di ra varaar vating lamaskana Baar Xoxok malas-ing kari,

“Amun saan ina xawit taxazak na ra raamin
 ma xawit taxazak na ra langarin
 ma xawit na wat pana ainaxamang sin tax-
 azak,

amun saan angkanaan Nakmai xa ra nimnimanin
 aaxan naandi ina di sasaxot naan.” (*Aais*
64:4)

¹⁰ Singsaxai Nakmai lamaskana Laklagai zina xa ra viaat amun saan angkanaan sin dia, avuna a Laklagai zina xa rataamin fakilaan amun saan faakdul. Aiang, naan ka rexaas saait pana amun inaxamang funfun sin Nakmai. ¹¹ Kawit nat faraxas taxazak kana rexaazin ainaxamang sin taza axazak. A laklagai zin a rapti nanga ina xa iziar lamaskana, naan singbe xa rexaazin. Malas-ing saait bani xawit taxazak ka rexaazin ainaxamang sin Nakmai. A Laklagaai a Nakmai zingbe xa rexaazin. ¹² Nakmai xawit na lis ainaxamang sin aubina initiat la pira angkari zimaam, kawit.

Naan ka lis a Laklagai zina zimaam malasing ma maadi raamin fakilaan amun saan faakdul ina naa ra lis palau zimaam. ¹³ Maadi dador wana amun saan angkanaan, singsaxai xawit maadi dador varaxai wana dorang iwana mazamang ina aubina wana ainaxamang sin naandi vaatak di ra viraai maam pana, xawit. Maadi dador varaxai wana dorang ina a Laklagai zina nanga xa ra viraai maam pana. Ma maadi vamaravaas amun faraviraaiang faaratunaan iwana ainaxam paazaaiang ka waan sin aubina varaxai wana a dorang a Laklagai zina xa lis simaam.

¹⁴ Singsaxai axazak ina a Laklagaai a Nakmai xawit na iziar zina, naan kana wen tudaxain amun faraviraaiang kanaan ka wat sin a Laklagaai a Nakmai. Avuna naan ka naxaam adu amun faraviraaiang kanaan amun faraviraaiang ka baabaa be. Ma naana wen mazaam panaze a Laklagaai a Nakmai xawit na iziar lamaskana xuna vamaravaazang sina. ¹⁵ Naan ina a Laklagaai a Nakmai xa iziar zina, xat faraxas kana raamin fakilaan amun saan faakdul. Singsaxai axazak ina a Laklagaai a Nakmai xawit na iziar zina xawit nat faraxas kana raamin fakilaan a rapti angkanaan ina a Laklagaai xa iziar zina. ¹⁶ Avuna a Baar Xoxok ka piaat malasing kari,

“Nis ka rexaazin ainaxamang sin a Piran,
kuna xana viraai a Piran?” *(Aais 40:13)*

Singsaxai dia di rexaazin ainaxamang sin Kaarisito.

3

Aubina Vaamuzazang Sin Nakmai

¹ Amun taatum lamaskana Kaarisito, waamua xawit nat faraxas gana dador zinim malasing ga dador zin aubina di makal lamaskana ainaxam paazaaiang sin naandi. Naagu malasing a funalik mumut lamaskana Kaarisito. Ga dador zinim malasing be ga dador zin aubina ila pira angkari. ² Ga ra vavangaan be nim pana a zus, kawit pana vanganang dikdik, avuna xawit nanga naagu ra dikdik kuna zurukang. Aiang, ma xa ruaas taning, kawit nanga naagu dikdik. ³ Naagu iziar nanga malasing aubina ila pira angkari, wanaze naagut marazuzuai ma naagut faramangat lawalaua nim saksaxai. Malasing faa, xawit na vatangin adu naagu iziar nanga malasing aubina ila pira angkari? Kunaze naagu raagul lalos aubina ila pira angkari? ⁴ Avuna araan azaxai zinim ka piaat naako, “Nia ga los Pol,” ma axazak kaarik naako, “Nia ga los Aapolos,” naagu dador be malasing aubina iniat la pira angkari.

⁵ Malasing ma nis kari Aapolos? Ma nis kari Pol? Nimaa be uru iaana kilaaian sin Nakmai ma nim naagu inaxam paazaai wana Kaarisito avuna wana amun faamuzazang sinimaa. Nimaa maadi giu iaa a vaamuzazang kanaan a Piran ka ra lis sinimaa zaksaxai. ⁶ Nia ga ra vazu a xala ma Aapolos ka ra tus pana daanim, singsaxai Nakmai xa lis a dikdikang sina ma xa bok. ⁷ Malasing bani naan ina xat faazu ma naan ina xai tus pana daanim, nandiaa varaxai xawit di laaup iaa.

Nakmai zingbe naan ka laaup, naan ina xai lis a dikdikang sin amun saan ma xai bok. ⁸ Ma naan ina xat faazu ma naan ina xai tus pana daanim, ainaxamang azaxai be zin nandiaa. Ma nandiaa dina zuruk iaa a wulwulang lalozang a vaamuzazang sin nandiaa zaksaxai. ⁹ Avuna nimaa uru rapti vaamuzazang lamaskana vaamuzazang sin Nakmai. Ma nim naagu malasing auma zin Nakmai ina dit fazu a vanganang lamaskana, ma naagu malasing saait a vaal zin Nakmai ina dit faamuzas pana.

¹⁰ Lalozang a daxaiang Nakmai xa ra lis surugu, ga varur vanong a vaat siar iwana vaal malasing a rapti mazam iwana gigiuang a vaal. Ma aza xazak kari xat faamuzas laaxur wana. Naandi vaakdul, naandi zaksaxai ina di vaamuzas laaxur wana, dina naknakaai wana aze rawat faamuzazang kanaan naadi gigiu wana a vaal. ¹¹ Avuna Nakmai xa ra vabalos Iesu Kaarisito, malasing axazak ka vaziaar a vaat siar iwana a vaal, ma xawit nat faraxas taxazak kana vaziaar taza vaat siar iwana vaal. ¹² Tamon axazak ka vaamuzas laaxur wana a vaat siar angkanaan pana a goul o siliwa o amun faat a maraana naandi xa laaup, o a iaai o a ri o a vis, ¹³ dina vatangin aze rawat faamuzazang sina la raan iwana aikilizang, panaze la raan angkanaan amun faamuzazang kanaan kana balas la maravas. A xaiaf kana viaat naandi ma a xaiaf angkanaan kana vatangin aze rawat gigiuang sin axazak saksaxai. ¹⁴ Tamon a vaamuzazang sin axazak ka irur dikdik, Nakmai xana lis a wulwulang sina. ¹⁵ Singsaxai tamon a vaamuzazang sina xa if faakdul mase, naan kana

wen suruk a wulwulang sina. Nakmai xana za-xot faulin a rapti vaamuzazang kanaan singsaxai naan kana malasing be a rapti ina di zarif luk naan lamaskana a xaiaf.

¹⁶ Malasing faa, xawit naagu rexaazin adu nim a vaal xoxok sin Nakmai ma a Laklagaai a Nakmai xa iziar lamaskana nim? ¹⁷ Tamon axazak ka vanong pizin a vaal xoxok sin Nakmai, Nakmai xana vanong pizin naan. Avuna a vaal zin Nakmai xa xoxok ma nim nanga a vaal angkanaan.

¹⁸ Tuua naagu vagit nim nanga. Tamon axazak sinim ka naxaam adu naan ka mazam pana awat mazamang ila pira angkari taning, naan kana balas malasing a rabanat lamarana aubina vaakdul xuna naan kana balas malasing a rapti mazam lamarana Nakmai. ¹⁹ Avuna a mazamang ila pira angkari, xa rabanat lamarana Nakmai. A dorang kanaan ka malasing di ra varaar lamaskana a Baar Xoxok malasing kari,

“Naan kai flung aubina mazam lamaskana mazamang sin naandi nanga.” *(Jop 5:13)*

²⁰ Ma di ra varaar zaait lamaskana Baar Xoxok malasing kari,

“A Piran ka rexaazin ainaxamang sin aubina mazam, adu xa daxa be wana gof.” *(Saam 94:11)*

²¹ Malasing ma tuua xaarik naagu langga wana taxazak. Avuna amun saan faakdul bani zinim,

²² malasing Pol o Aapolos o Pita o a pira angkari o a roroiang o a maatang o amun saan i taning o amun saan kana wat mur, wanaze naandi vaakdul bani zinim. ²³ Ma nim sin Kaarisito, ma Kaarisito zin Nakmai.

4

Amun Aaposal Zin Kaarisito

¹ Ka daxa naaguna naxaam maam amun aaposal malasing amun iaana kilaaiang sin Kaarisito, ina xa ra lis amun dorang funfun sin Nakmai* zimaam ma maadi xatkatong. ² Nakmai xa saxot adu naandi ina xa ra lis a vaamuzazang sina zin naandi, dina vaaratunaan pana ma naan kana raamin. ³ Gana wen inaxam farvaras tamon naagu klis nia o azanon ubina rawarak dina klis nia wana aiziarang iwana aikilizang. Faaratunaan, nia nanga xawit gai klis a roroiang surugu. ⁴ Avuna a maskaagu xa maravas, singsaxai awat inaxamang kanaan kawit na vatangin adu nia xawit ta vaakarang pana nia. Axazak ina xai klis nia, naan a Piran. ⁵ Malasing ma tuua naagu klis taxazak, araan a raan nanga xawit na tak. Naaguna zimbong ka ruaas a raan a Piran kana wat. Ma naan nanga xana viaat amun saan faakdul ina xa izi vunfun la bungszuk ma xana viaat ainaxamang sin aubina. Ma la raan angkanaan Nakmai xana wisfaru aubina lalozang nanga amun matmalabuk sin naandi zaksaxai.

* **4:1** A dorang kari xa dador wana a Dorang Daxa zin Iesu, ina Nakmai xa ra dador wana lamaskana Rudaxaiang Kabaar singsaxai xawit naa viaat fakdul.

⁶ Amun taatum lamaskana Kaarisito, nia ga ra piaat a dorang kanaan pana nia ma Aapolos kuna vawaalang nim ma xana viraai nim ma naaguna maravas pana aknaaza dorang kari, “Naaguna valos be a dorang lamaskana a Baar Xoxok.” Malasing ma xawit tazaxai zinim kana valaup azaxai zimaam ma xana vamumut aza xazak. ⁷ Nis ka kalin adu nim naagu rawarak nanga wana axazak tawarak? Aze rasaan naagu rauxin fanong ina Nakmai xawit na ralaas nim pana? Ma tamon Nakmai xa ralaas nim pana amun saan angkanaan, kunaze naagu valaup nim nanga wana, malasing adu nim nanga naagu vabalos?

⁸ Malasing faa, iaak naagu bas faanong pana amun saan faakdul naagu saxot? Malasing faa, iaak naagu rauxin fanong amun lulugaan daxa xa varas? Malasing faa, iaak naagu vataling fanong maam ma naagu balas malasing amun kalxaal? Ga saxot mase adu naagu lek iziar malasing amun kalxaal ma maam saait maadi lek izi xalxaal varaxai wana nim. ⁹ Singsaxai xawit. Avuna ga naxaam adu Nakmai xa rasin maam maadi aaposal malasing aubina ina aubina dauran di waramin naandi ma di urif naandi xula bina laba zin naandi ma di vis naandi. Maadi malasing aubina ina di ra klis naandi ma di waan la non iwana raktaakang ma amun purua di zop famaati naandi ma aubina di xalim. Maadi malasing a zaan ina aubina vaakdul ma amun aangelo zaait di xalim ma di vanangon.

¹⁰ Malasing faa, naagu naxaam adu maam amun tabanat panaze maadi los Kaarisito ma nim

naagu mazam faakdul wana Kaarisito? Malasing faa, naagu naxaam adu ainaxam paazaaiang simaam kawit na dikdik singsaxai ainaxam paazaaiang sinim ka dikdik? Malasing faa, naagu naxaam adu aubina di nop nim singsaxai xawit di nop maam? ¹¹ Ka utuaas taning, maadit lagaai ma maadit maaru, maadit mamaaus pana marapi xa ramatar, di zopsop faraksaat maam ma xawit maadi rauxin ta vaal. ¹² Maadi gut nanga wana amun mita maam faatak. Araan di piaat faraksaat maam, maadi maainung Nakmai xana lis a daxaiang sin naandi. Araan di vamazik maam, maadi irur dikdik nanga. ¹³ Araan di wispiaal maam, maadi xis faulin be naandi wana a dorang ka daxa. Ka utuaas taning maadi malasing a snaai ila pira angkari ma malasing azaan ka mitikaai ina aubina di psin.

Naaguna Valos Amun Matmalabuk Sin Pol

¹⁴ Kawit ga varaar a dorang kanaan kuna vamangilang nim. Ga varaar xuna fanaauang sinim malasing a funalik ga sasaxot. ¹⁵ Naapalaau tamon naagu rauxin aubina di rataamaai xaaul xa 10,000 ina dit katkatong a roroiang sinim lamaskana Kaarisito, xawit naagu rauxin amun damana nim ka varas. Avuna lamaskana Iesu Kaarisito, nia ga balas damana nim panaze ga ra fazei zinim pana a Dorang Daxa.

¹⁶ Malasing ma ga maainung nim adu naaguna valos amun matmalabuk surugu. ¹⁷ Naan a vuvuna xari ga kling Timoti xa waan sinim. Naan naarugu lamaskana Kaarisito ma ga sasaxot

naan. Ma xat faaratunaan lamaskana a vaa-muzazang sina zin a Piran. Naan kana vainax-aam nim pana aizarang surugu lamaskana Iesu Kaarisito. Amun matmalabuk surugu xat faraxas pana amun faraviraaiang surugu xa waan sin aubina di inaxam paazaai ilamun non faakdul.

Tuaa Naagu Valaup Nim Nanga

¹⁸ Azanon sinim dit falaup naandi nanga wanaze di naxaam adu nia gana wen puli wat ka zinim. ¹⁹ Singsaxai gana samura uli wat sinim tamon a Piran ka saxot. Ma araan gana balas, gana wen langarin be a dorang sin ubina ina dit falaup naandi nanga, gana raamin saleng saait aze ra dikdikang sin naandi. ²⁰ Avuna a bikabar zin Nakmai xawit iwana dadorang be, singsaxai iwana dikdikang. ²¹ Aze rasaan naagu saxot? Malasing faa, gana wat sinim faraxai wana a xara xuna kmizang nim o varaxai wana a matmalabuk iwana sasaxotang nim ma wana a matmalabuk iwana mainovang?

5

Naaguna Kling Pizin A Rapti Angkanaan

¹ Ga ra langarin adu amun matmalabuk taksaat lamanar wana aizi maxuzang ka iziar lawalaua nim. Azaxai zinim ka giu a matmalabuk taksaat pana xa zaxot taak sin damana. Ma aubina ina xawit di inaxam paazaai xawit di gigiu awat matmalabuk taksaat malasing kanaan. ² Singsaxai

nim naagut langga wana azaan angkanaan. Kunaze xawit naagu maskalus pana? Ma xunaze xawit naagu kling pizin a rapti angkanaan siaana amun izi vatuiang sinim lamaskana lotu? ³Naapalaau nia ga iziar lawalaau wana nim pana winpin, ga iziar nanga varaxai wana nim pana laklagai. Lamaskana aizina a Piran sin dia Iesu, ga klis fanong a rapti angkanaan ina xa giu a matmalabuk taksaat angkanaan, malasing be adu nia ga iziar nanga varaxai wana nim. ⁴Naaguna izi watu wana aizina a Piran sin dia Iesu, ma nia gana iziar varaxai wana nim pana laklagai, ma a dikdikang sin a Piran sin dia Iesu xana iziar zaait faraxai wana nim, ⁵naanaan naaguna rasin a rapti angkanaan la mita Saatan kuna a sasaxotang taksaat ila winpina xana vaanong ma Nakmai xana zaxot faulin a laklagaaina la raan laba zin a Piran.

⁶Kawit na daxa wana naagut langga wana azaan angkanaan. Malasing faa, iaak kawit naagu rexaas adu a mis is mumut be xana varing a flaaua vaakdul? ⁷Naaguna waapizin a is kabaar iwana amun matmalabuk taksaat kuna nim naaguna malasing a flaaua vaaxur xawit ta is pana. Faaratunaan mase, xawit ta is pana nim, panaze a Mesaaia xa ra maat laaxur wana robuxul, naan a talazang aaxan dia xa waan sin Nakmai, malasing a sipsip faaxur ina di zop famaas ma di talas pana La Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang.*

5:6 Gal 5:9 **5:7** Zax 12:5 * **5:7** Araan amun Judaa di nimmiman pana A Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang, di zuruk pizin amun is faakdul lamun faal zin naandi ma wana vawizik uruaiang a raan, di iaan a raraba ina xawit ta is pana.

⁸ Malasing ma xa daxa dia dina malasing aubina ina dit nimniman pana amun saan kula Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang. Dina wen giu wana a is kabaar. Naan kanaan amun matmalabuk taksaat ma amun matmalabuk ka mitikaai. Dia dina giu be wana a raraba ina xawit ta is lamaskana. Naan kanaan amun matmalabuk ka ninis ma xa vaaratunaan.

⁹ Lamaskana a waambaar zurugu waamua ina ga ra varaar waan sinim, ga ra vazei nim adu tuua naaguna vezurung faraxai wana aubina di gigi a matmalabuk taksaat lamanar wana aizit maxuzang. ¹⁰ Kawit adu tuua naaguna vezurung faraxai wana aubina ila pira angkari ina di gigi a matmalabuk taksaat lamanar wana aizit maxuzang o aubina ina dit lama o amun finaau o aubina ina dit lotu wana amun nakmai vaagit, kawit. Kawit nat faraxas dia dina waan fataling naandi, avuna dia di iziar varaxai nanga wana naandi iriat la pira angkari. ¹¹ Singsaxai ga farar zinim kuna tuua naagu vezurung faraxai wana aubina ina di piaat adu naandi amun taatum lamaskana Kaarisito singsaxai di gigi amun matmalabuk taksaat malasing kari: Di gigi a matmalabuk taksaat lamanar wana aizit maxuzang o dit lama o dit lotu wana amun nakmai vaagit o di wispiaal aubina o di imimin a daanim dikdik o dit finaau. Ma tuua naagu vavangan nanga varaxai wana naandi.

¹²⁻¹³ Malasing faa, nia gana klis aubina ina xawit di inaxam paazaai? Nakmai nanga xana klis naandi angkanaan di iziar lamanar wana a lemlem sin dia di inaxam paazaai. Singsaxai xa

daxa nim naaguna klis aubina nanga zin dia di inaxam paazaai. Naaguna giu malasing a dorang lamaskana a Baar Xoxok naako, “Naaguna kling pizin axazak taksaat siaana a lelem sinim.” (*Lus 17:7*)

6

Amun Faramangatang Lawalau Aubina Di Inaxam Paazaai

¹ Tamon azaxai zinim ka rauxin a maravanang pana a waliaana ina xa inaxam paazaai, xunaze naana lis sin naandi ina di ilis a tora naandi zin Nakmai xuna klizang naan, ma xawit naa lis sin aubina ninis sin Iesu xuna naandi dina klis naan? ² Malasing faa, iaak kawit naagu rexaas adu aubina ninis sin Iesu dina klis aubina ila pira angkari? Aiang naaguna klis aubina ila pira angkari, malasing ma naari nim naagut faraxas pana waafatokang akaana maravanang mumut lawalaua nim nanga. ³ Malasing faa, iaak kawit naagu rexaas adu mur dia dina klis amun aangelo? Aiang ka vaaratunaan mase, taning kat faraxas dia dina waafatok amun saan pana roroiang kari. ⁴ Malasing ma, tamon naagu rauxin amun faramangatang pana roroiang kari, naaguna kalin aubina di inaxam paazaai naapalaau xawit di rauxin aiza xuna kilizang! Singsaxai xawit naagu gigi malasing kanaan. ⁵ Ga piaat malasing kanaan sinim kuna vamangilang nim. Malasing faa, xawit taxazak sinim ka mazam ma xat faraxas pana klizang amun faramangatang lawalau amun taatum sinim lamaskana Kaarisito? ⁶ Kunaze axazak ka inaxam paazaai xai

lis taatum sina lamaskana Kaarisito zin naandi xawit di inaxam paazaai xuna klizang naan?

⁷ A matmalabuk naagu valos ka rasin nim nanga wana aikilizang, ka vamaravaas adu naagu zu vaanong. Kunaze xawit naagu vamalmalin pizin be naandi ina di gigiu a matmalabuk taksaat pana nim o di vinaau zinim? ⁸ Singsaxai nim naagu inaxam paazaai, nim nanga naagu gigiu amun matmalabuk kawit na tak pana amun taatum sinim lamaskana Kaarisito ma naagut finaau zin naandi.

⁹ Malasing faa, xawit naagu rexaas adu naandi angkanaan di gigiu amun matmalabuk taksaat kawit nat faraxas dina raumana a bikabar zin Nakmai? Tuaa naagu vagit nim nanga. Avuna naandi angkanaan di gigiu a matmalabuk taksaat lamanar wana aizit maxuzang, ma naandi ina dit lotu waan sin amun nakmai vaagit, ma naandi ina dit milivin a rapti o ravin tawarak, ma ubina dit faangurin a winpina naandi xuna kaakaai, ma ubina ina dit maxus kaarik sin ubina, ¹⁰ ma amun finaau, ma aubina di lama, ma aubina di imimin famarazaat a daanim dikdik, ma aubina di wispi-aal azanon tawarak, ma azanon ina dit paxaar amun saan sin aubina rawarak, naandi vaakdul xawit nat faraxas dina raumana a bikabar zin Nakmai.

¹¹ Azanon sinim, paamua di gigiu amun matmalabuk angkanaan. Singsaxai lamaskana aizina a Piran Iesu Kaarisito ma lamaskana a Laklagaai a Nakmai zin dia, Nakmai xa ra tus nim siaana amun matmalabuk taksaat sinim ma naagu ninis ma xa vaziaar warok nim ma naan ka vakilaan nim adu nim naagu tak lamarana.

A Winpina Dia A Vaal Xoxok Sin A Laklagaai A Raabu

¹² Azanon sinim di ipiaat malasing kari, “Amun saan faakdul xa tak pana nia gana giu.” Sing saxai xawit amun saan faakdul xana vawaal dia. Amun saan faakdul xa tak pana dia dina giu, sing saxai gana wen luaa tazaar kana waramin ainaxamang surugu. ¹³ Azanon saait di piaat malasing kari, “A vanganang kula xuna dia ma a xuna dia xuna vanganang.” Sing saxai Nakmai xana vanong pizin fakdul nandiaa varaxai. A winpina dia xawit kuna giuang amun matmalabuk taksaat lamanar wana aizit maxuzang, kawit. Naan sin a Piran nanga ma a Piran aaxan a winpina dia. ¹⁴ Pana dikdikang sin Nakmai nanga, naan ka varamaraat faulin a Piran siaana maatang ma dia zaait naan kana varamaraat faulin dia.

¹⁵ Malasing faa, iaak kawit naagu rexaas adu a winpina nim, naandi amun non ila winpina Kaarisito nanga? Malasing faa, iaak gana vad-umduma amun non ila winpina Kaarisito varaxai wana zin a ravin kat faangurin a winpina xuna kaakaai? Kawit mase! ¹⁶ Malasing faa, iaak kawit naagu rexaas adu a rapti xa milivin a ravin kat faangurin a winpina xuna kaakaai, nandiaa di zaxai iaa la winpin? Avuna a Baar Xoxok ka piaat naako, “Nandiaa urua dina zaxai iaa la winpin.” (*Var 2:24*)

¹⁷ Sing saxai axazak ina xa daxat pana a Piran, nandiaa di zaxai iaa wana a laklagai.

¹⁸ Naaguna valaau ziaana amun matmalabuk taksaat lamanar wana aizit maxuzang. Azanon

matmalabuk tawarak, ka raksaat ina axazak ka gigiu, singsaxai xawit na iziar la winpina. Singsaxai tamon axazak ka giu a matmalabuk iwana milivinang a ravin o a rapti rawarak, naan ka kawin a winpina nanga. ¹⁹ Malasing faa, xawit naagu rexaas adu a winpina nim a vaal xoxok sin a Laklagaai a Raabu? A Laklagaai a Raabu ina xa iziar lamaskana nim, Nakmai xa ra lis sinim. Nim nanga xawit sinim, ²⁰ panaze Nakmai xa ra wul luk nim pana a wulwulang laba. Malasing ma naaguna valaup aizina Nakmai wana a winpina nim.

7

A Varaviraaiang Pana Aizi Maxuzang

¹ Naari gana xis a dorang ina naagu ra fararin fawat surugu: Kana daxa wana a rapti xana wen maxus. ² Singsaxai amun matmalabuk taksaat lamanar wana azeit maxuzang ka varas, malasing ma xa daxa wana a rapti xana maxus sin taak sina vaatak ma a ravin saait kana maxus sin labana vaatak. ³ A rapti tuua xa vevekaai wana a winpina ziaana taak sina ma malasing saait bani a ravin tuua xa vevekaai wana a winpina ziaana labana. ⁴ A winpina ravin maxus kawit sina zingbe singsaxai zin labana zaait. Ma malasing saait bani a winpina rapti maxus kawit sina zingbe singsaxai zin taak sina zaait. ⁵ Tuua di vevekaai iaa wana a winpina nandiaa ziaana nandiaa nanga. Singsaxai xa daxa nandiaa dina rudaxa iaa xuna waakolang nandiaa nanga wana a notaan mumut kuna maainungang. Singsaxai

mur laxo dina wat faraxai iaa xaarik kuna Saatan kana wen faxabebeu nandiaa ma dina zu iaa, tamon kawit nat faraxas dina vadikdik iaa nandiaa ziaana a sasaxotang taksaat ila winpina nandiaa.

⁶ Ga piaat a dorang kanaan sinim kuna vawaalang nim, kawit kuna valozang malasing a lus sinim.

⁷ Ga saxot aubina vaakdul dina malasing nia, ga rauxin a talazang iwana lu maxuzang. Singsaxai Nakmai xa ra lis amun talazang sin aubina zaksaxai. Azaxai xa rauxin aza wat talazang ma axazak ka rauxin aza talazang tawarak.

⁸ Ma ga vasei naandi ina xawit di maxus ma amun raksiziar adu, xa daxa tamon di iziar be malasing kanaan malasing nia. ⁹ Singsaxai tamon kawit nat faraxas dina vadikdik naandi ziaana amun sasaxotang ila winpina naandi, xana daxa be dina maxus, kuna tuua amun sasaxotang ila winpin kana urif naandi dina zu wana matmal-abuk taksaat.

¹⁰ Ka waan sin naandi di maxus, ga lis a lus angkari. Ma xawit nia, a Piran nanga xa lis. Tuua a ravin kana kip a maxuzang sin nandiaa labana. ¹¹ Singsaxai tamon ka vataling naan, tuua xana maxus kaarik. Ma tamon ka saxot kana maxus kaarik, naan kana uli zin labana ma dina vaamada iaa xaarik. Ma a rapti zaait kana wen kip a maxuzang sin nandiaa taak sina.

¹² Ma naari ga dador zin aubina rawarak. Kawit a Piran ka dador, nia nanga ga piaat malasing kari: Tamon aza daaza dia lamaskana Kaarisito xa maxus ma taak sina xawit a ravin ka inaxam paazaai, ma a ravin angkanaan ka saxot dina

raagul varaxai iaa, daaza dia tuaa xana kip a maxuzang sin nandiaa.

¹³ Ma tamon a ravin ka inaxam paazaai ma labana xawit a rapti xa inaxam paazaai, ma labana xa saxot dina raagul varaxai iaa, tuaa a ravin angkanaan kana kip a maxuzang sin nandiaa.

¹⁴ Avuna a rapti ina xawit na inaxam paazaai, Nakmai xa vaninis fanong naan, avuna wana taak sina xa inaxam paazaai. Ma a ravin ina xawit na inaxam paazaai, Nakmai xa vaninis fanong naan avuna wana labana xa inaxam paazaai. Tamon di kip iaa a maxuzang sin nandiaa, a funalik sin nandiaa xawit di ninis. Singsaxai tamon di raagul varaxai iaa a funalik sin nandiaa di ninis.

¹⁵ Singsaxai tamon ta rapti o ta ravin ina xawit na inaxam paazaai xa saxot kana waan fataling taak sina o labana ina xa inaxam paazaai, luaa naan kana waan. Ma tamon ka waan, a rapti o a ravin ina xa inaxam paazaai, naan kana mama-raxas siaana a rudaxaiang iwana maxuzang sin nandiaa wanaze Nakmai xa ra viring dia xuna iziarang lamaskana a luaai. ¹⁶ Malasing faa, nua a ravin gu inaxam paazaai, gu rexaas tamon kat faraxas guna vawaal labaam ma Nakmai xana zaxot faulin naan? Ma malasing faa, nua zaait a rapti gu inaxam paazaai, gu rexaas tamon kat faraxas guna vawaal taak sunum ma Nakmai xana zaxot faulin naan?

Awat Toroiang Ina Nakmai Xa Ra Viring Dia Wana

¹⁷ Axazak saksaxai xana iziar nanga wana a wat toroiang a Piran ka lis sina ma ina Nakmai xa ra viring luk naan pana xuna iziarang pana.

Gai lis a lus angkanaan sin aubina di inaxam paazaai lamun non faakdul. ¹⁸ Tamon Nakmai xa ra viring luk axazak ina di ra ftuk pizin a vang pakpaakna, naan kana iziar malasing bani ma tuaa dina waakol vaulin a vang pakpaakna. Ma tamon Nakmai xa ra viring luk axazak ina xawit di ftuk pizin a vang pakpaakna, naan kana iziar malasing bani ma tuaa dina ftuk pizin a vang pakpaakna. ¹⁹ A matmalabuk iwana ftuk pizing a vang pakpak o xawit di ftuk pizin, azaan palaa be. Singsaxai azaan laba mase xa malasing kari, dia dina valos fatok amun lus sin Nakmai. ²⁰ Axazak saksaxai xana raagul wana a wat toroiang naa ra raagul wana araan Nakmai xa ra viring luk naan.

²¹ Tamon nua a iaana kilaiiang araan Nakmai xa ra viring luk nua, tuaa gu inaxam farvaras pana aiziarang sunum malasing a iaana kilaiiang. Singsaxai tamon ka rauxin ta lan kuna guna mamaraxas, ka daxa guna los. ²² Avuna naan ina xa iaana kilaiiang araan a Piran ka ra viring luk naan, naan a rapti xa mamaraxas ka zin a Piran. Malasing saait bani naan ina xawit na iaana kilaiiang araan Nakmai xa ra viring luk naan, naan a iaana kilaiiang ka zin Kaarisito. ²³ Nakmai xa wul luk fanong nim pana a wulwulang laba, malasing ma tuaa naaguna balas amun iaana kilaiiang sin aubina ma naagu valos a sasaxotang sin naandi. ²⁴ Amun taatum lamaskana Kaarisito, xa daxa nim saksaxai naaguna raagul varaxai wana Nakmai wana a wat toroiang ina naan ka ra viring luk nim kurun.

A Varaviraaiang Ka Waan Sin Naandi Xawit Di Maxus

²⁵ A Piran kawit na lis a lus angkari zurugu wana naandi ina xawit di maxus. Singsaxai gana vazei nim pana ainaxamang surugu nanga. Nia a wat tapti ina aubina di inaxam paazaai wana, avuna wana adi varamaaluvang laba zin Nakmai wana nia. ²⁶ Ma wana amun maravanang kari xat balas, ga naxaam adu xa daxa tamon naagu iziar malasing be xanaan. ²⁷ Tamon nua gu maxus faanong, tuaa gu zaleng ta lan kuna kipang a maxuzang sunumaa taak sunum. Ma tamon nua xawit gu maxus nanga, tuaa gu zaleng ta ravin kuna maxuzang sina. ²⁸ Singsaxai tamon guna maxus, kawit gu giu a matmalabuk taksaat. Ma tamon ta rakfaaxur xana maxus, naan kawit na giu a matmalabuk taksaat. Singsaxai naandi ina di maxus, dina vazaak a maravanang ka varas pana roroiang sin naandi, ma xawit ga saxot amun maravanang kanaan kana balas sinim.

²⁹ Amun taatum lamaskana Kaarisito, a vuvuna dorang surugu xa malasing kari: A raan kawit na baraaf ka. Taning ma xa uzaa, ubina maxus dina raagul malasing kawit di maxus. ³⁰ Ma naandi di maskalus, dina raagul malasing kawit di maskalus. Ma naandi di dokdok, dina raagul malasing kawit di dokdok. Ma naandi di wulwul amun saan, dina raagul malasing kawit di raumana amun saan angkanaan faabung baraaf. ³¹ Ma naandi dit faamuzas pana amun saan ila pira angkari, dina raagul malasing kawit di inaxam marazaat pana amun saan angkanaan. Avuna a pira angkari dia di raamin taning kana

samura vaanong.

³² Nia ga saxot naaguna izi mamaraxas ma tuua naagu inaxam farvaras. A rapti ina xawit na maxus, naan ka inaxam pana vaamuzazang sin a Piran kuna vadokdokang a Piran. ³³ Singsaxai a rapti ina xa maxus, naan ka inaxam pana amun faamuzazang ila pira angkari xuna vadokdokang taak sina. ³⁴ Naan ka saxot kana vadokdok taak sina ma xa saxot saait kana vadokdok a Piran, malasing ma ainaxamang sina xawit na zaxai. A ravin ina xawit na maxus, o a rakfaaxur, xa inaxam pana vaamuzazang sin a Piran. Naan ka saxot kana lis fakdul a roroiang sina ma a maskana vaakdul zin a Piran. Singsaxai a ravin ina xa maxus, ka inaxam pana amun faamuza-zang ila pira angkari, xuna vadokdokang labana.

³⁵ Ga piaat amun saan angkanaan kuna aizarang sinim kana daxa, ma xawit kuna ruxolang nim. Ga saxot adu naaguna valos amun matmalabuk ka tak ma naaguna lis fakdul a roroiang sinim sin a Piran ma tuua ainaxamang sinim kana waan tawarak.

³⁶ Tamon ta rapti xa naxaam adu naan ka gigiu amun matmalabuk kawit na tak pana a ravin ina di ra vakol naan pana xuna dina maxus iaa, ma tamon a maariaas sin a ravin angkanaan ka uzaa laaxur, ma a rapti angkanaan ka saxot dina maxus iaa, naanaan ka daxa naan kana maxus sina, malasing naa saxot. Naan kawit na giu a matmalabuk taksaat. Naan kana zaxot a ravin angkanaan ma xana maxus sina. ³⁷ Singsaxai tamon ta rapti xa irur dikdik pana ainaxamang sina adu naan kana wen maxus, ma xawit tazaar na

vangarin naan kuna maxuzang, ma xai waafatok ainaxamang sina, naan saait ka giu a matmalabuk daxa. ³⁸ Malasing ma a rapti ina xa maxus ka giu a matmalabuk daxa, singsaxai a rapti ina xawit na maxus, naan ka giu a matmalabuk daxa nanga wana aza rapti angkaina.

³⁹ Ma a ravin ina xa maxus, a lus ka pis faraxin naan pana labana araan labana xa roro nanga. Ma tamon labana xa maat, a ravin angkanaan ka mamaraxas ka xuna maxuzang sin taxazak naa sasaxot. Singsaxai naan kana maxus nanga zin axazak ina xa inaxam paazaai wana a Piran. ⁴⁰ Singsaxai a ravin angkanaan kana nanam mase tamon naan ka iziar be malasing kanaan ma xana wen maxus kaarik. Naan ainaxamang surugu xanaan ma ga naxaam adu a Laklagaai a Nakmai zaait ka lis ainaxamang kanaan surugu.

8

A Vanganang Di Talazin Sin Amun Nakmai Vaagit

¹ Naari wana nim naagu i iaan a vanganang axazak ka talazin sin amun nakmai vaagit,* nia ga vazei nim malasing kari: A rexaazang kat fabalos a matmalabuk kuna valaupang naan nanga, singsaxai a matmalabuk iwana sasaxotang azanon kat fadikdik aubina. ² Tamon axazak ka naxaam adu xa rexaas mase wana tasaan, a rexaazang kanaan sina xawit nanga nat faraxas pana aze rasaan naana rexaazin. ³ Singsaxai

* **8:1** Amun Grik di i iaan a maraas di talazin sin amun nakmai vaagit ma mur dina vaangurin azanon.

tamon axazak ka sasaxot Nakmai, Nakmai xa rexaazin naan.

⁴ Malasing ma wana nim naagui iaan a vanganang axazak ka talazin sin amun nakmai vaagit, dia di rexaas adu nakmai vaagit, naan azaan palaau be ila pira angkari. Ma dia di rexaas adu Nakmai azaxai be, ma xawit kaarik taza nakmai. ⁵ Ka vaaratunaan amun saan ka varas ikula la lia ma iriat la pira angkari, dit fakilaan naandi amun nakmai ma amun piran.

⁶ Singsaxai dia di rexaas adu Nakmai azaxai be, naan Damana dia, naan ina xa vuvuna amun saan faakdul ma dia di lis a roroiang sin dia zina. Ma di rexaas adu a Piran be azaxai, naan Iesu Kaarisito, naan ka ra vaziaar amun saan faakdul ma lamaskana naan dia di izi roro.

⁷ Singsaxai xawit aubina di inaxam paazaai vaakdul di rexaazin azaan angkanaan. Azanon sin naandi, waamua dit falos a matmalabuk iwana talazang ka waan sin amun nakmai vaagit, malasing ma taning araan naandi di iaan a vanganang ina di ra talazin sin amun nakmai vaagit, dit naxaam nanga adu naandi dit falaup amun nakmai vaagit angkanaan. Ma a maskana naandi xai klis naandi nanga adu di ra giu a matmalabuk taksaat. ⁸ Singsaxai a vanganang kana wen saxot dia xu lapaara Nakmai. Tamon kawit di iaan, dina wen taksaat pana. Ma tamon dia di iaan saait, kana wen fawaal dia xuna daxaiang lamarana Nakmai.

⁹ Nim naagu mamaraxas ma naagut faraxas pana iaanang a vanganang ina di ra talazin sin amun nakmai vaagit. Singsaxai naagu naknakaai wana nim nanga xuna tuua a matmalabuk

angkanaan sinim kana vaxalxaal aubina dina zu ina ainaxam paazaaiang sin naandi xawit na dikdik. ¹⁰ Nua gu rauxin a rexaazang kuna vanganang la vaal xoxok sin amun nakmai vaagit ma a maskaam kana wen fakor nua wana. Singsaxai tamon gu vangan inaan, ma taxazak ina ainaxam paazaaiang sina xawit na dikdik ka raamin nua, nua gu vaxalxaal zaait naan kuna naan saait ainaxamang sina xana ramaraat ma xana iaan a vanganang ina di talazin sin amun nakmai vaagit. ¹¹ Ma a rexaazang sunum ka vanong pizin a rapti angkanaan ina ainaxam paazaaiang sina xawit na dikdik, naan taatum sin dia ina Kaarisito xa ra maat saxot. ¹² Tamon naagu giu a matmalabuk taksaat malasing kanaan pana aza taatum sin dia lamaskana Kaarisito, xuna naan saait kana giu azaan angkanaan naa xazanaai raksaat pana, naagu giu a matmalabuk taksaat pana Kaarisito. ¹³ Malasing ma tamon a maraas amun kak talavaat ina nia ga iaan ka vuvuna taatum surugu lamaskana Kaarisito xana giu a matmalabuk taksaat, gana wen iaan kaarik a vanganang kanaan kuna tuaa nia gana vuvuna a zuiang sina lamaskana matmalabuk taksaat.

9

Ka Tak Pana Dina Wul Amun Aaposal

¹ Malasing faa, iaak nia a iaana kilaaiang aan? Iaak nia xawit a aaposal? Iaak kawit nanga ga raamin Iesu Kaarisito, a Piran sin dia? Iaak a roroiang sinim faraxai wana a Piran, kawit a vuaaia vaamuzazang surugu lamaskana a Piran?

² Naapalaau azanon kawit di raamin fakilaan nia malasing a aaposal, nim naagu rexaas mase adu nia a aaposal. Avuna a roroiang sinim faraxai wana a Piran, ka vatangin adu nia a aaposal vaaratunaan sin a Piran.

³ Araan aubina di klis nia wana a vaamuzazang surugu, ga xis naandi malasing kari: ⁴ Ka tak pana naaguna ralaas nimaa wana vanganang ma naaguna vaimin nimaa malasing a wulwulang pana a vaamuzazang sinimaa. ⁵ Amun aaposal ma amun daaza Piran ma Sifaas, dit saxot amun taak sin naandi ina di inaxam paazaai, wana amun sangazang sin naandi. Malasing faa, iaak kawit na tak pana nimaa Baanabaas maadina giu iaa malasing kanaan? ⁶ O, iaak nimaa zingbe maadina vaamuzas iaa wana uru mita nimaa xuna kaakaai xuna raagulang sinimaa, ma naandi xawit?

⁷ Tamon axazak ka rapti dauran, malasing faa, iaak naan nanga xana wul amun saan aaxana araan kana waan pana varopang? Tamon axazak kat fazu a tesin waain, malasing faa, iaak naan kana wen fangan pana a fnuaai iwana? Tamon axazak kat katkatong amun sipsip ma amun meme, malasing faa, iaak naan kana wen imimin a zus dit suruk sin naandi? ⁸ A dorang kanaan ga piaat, kawit ga piaat lalos ainaxamang sin aubina, xawit. Amun Lus sin Moses saait di dador wana azaan angkari. ⁹ Ma a dorang di varaar lamaskana amun Lus sin Moses ka piaat malasing kari, “Tuua ra pis kolang a nguza bulumagau araan ka waspas pizin a xalamona wit siaana wakpaakna, avuna

naan saait nanga xana vangan.” *(Lus 25:4)*
 Malasing faa, Nakmai xa inaxam farvaras pana amun bulumagau? Kawit. ¹⁰ Nakmai xa inaxam pana dia. Faaratunaan mase, a dorang kanaan di ra varaar aaxan dia nanga wanaze xa tak adu axazak ina xat pagaal vamumut a pira ma axazak ina xat gimaan psin a xalamona wit siaana a wakpaaka wit, nandiaa dina zimbang faraxai iaa wana ainaxam paazaaiang pana tazanon fnuaai iwana. ¹¹ Maadi ra vaamuzas pana a dorang sin Nakmai lawaluaa nim malasing a rapti xat faazu, ma xa malasing faa, xawit na tak pana maam maadina laaf tazanon fnuaai inaan sinim kuna vawaalang maam pana raagulang simaam? ¹² Ka tak adu azanon tawarak dina zuruk a faawalang kanaan sinim, ma xa malasing faa, xawit na tak mase wana maam saait maadina zuruk sinim?

Singsaxai xawit maadi maainung nim kuna vawaalang maam. Maadi xazanin a maravanang ka varas, singsaxai xawit maadi iaari zinim pana ta faawalang kuna tuua maadina ruxol a Dorang Daxa zin Kaarisito. ¹³ Naagu rexaas adu aubina dit faamuzas la vaal xoxok, dit suruk a vanganang sin naandi la vaal xoxok. Ma naandi di gigiu a vaamuzazang la aalta, di iaan nanga amun saan ina aubina di talazin la aalta. ¹⁴ Wana a lan angbani zaait, a Piran ka ra dador dikdik adu naandi di fazei wana Dorang Daxa, dina zuruk a wulwulang sin naandi wana Dorang Daxa.

Pol Xawit Na Saxot Ta Wulwulang Pana Vaamuzazang Sina

¹⁵ Naapalaau xa tak pana nia gana giu malasing kanaan, kawit ga ra giu malasing kanaan. Ma xawit ga farar zinim adu naaguna ralaas nia, xawit. Nia ga dokdok adu ga ra fazei zinim ma xawit ga zuruk ta wulwulang pana. Ka lek daxa wana nia gana tabung maat kalaak kuna naaguna wen pul nia, taulaan taxazak kana waakol nia wana langgaiang adu nia ga wen suruk ta wulwulang sinim araan ga fazei zinim. ¹⁶ Araan ga fazei wana Dorang Daxa, xawit nat faraxas gana valaup nia nanga wana, xawit. Avuna Nakmai xa ra lis a vaamuzazang iwana fazeiang surugu ma xawit nat faraxas gana luaa psin a vaamuzazang kanaan. Kana raksaat mase wana nia tamon gana wen fazei wana Dorang Daxa! ¹⁷ Tamon pana ainaxamang surugu vaatak ma ga fazei, xat faraxas gana zuruk a wulwulang surugu. Singsaxai xawit pana ainaxamang surugu vaatak, malasing ma nia gana giu be a vaamuza-zang kanaan Nakmai xa ra lis surugu. ¹⁸ Ma aze ra wulwulang surugu? A wulwulang surugu xari: Nia gana giu walau a vaamuzazang iwana fazeiang pana Dorang Daxa ma xawit taxazak kana wul nia wana. Ma gana wen iaari wana ta faawalang sinim ina xa tak adu naaguna lis surugu.

Pol Xa Gut Kuna Zaxot Fawatang Aubina Zin Kaarisito

¹⁹ Faaratunaan, nia ga mamaraxas ma xawit ga iaana kilaiiang sin taxazak. Singsaxai ga lis nia nanga malasing a iaana kilaiiang sin aubina vaakdul xuna zaxotang amala nanga xa waan sin

Kaarisito. ²⁰ Araan ga iziar varaxai wana amun Judaa, ga valos nanga awat toroiang sin amun Judaa xuna zaxot fawatang naandi zin Kaarisito. Kawit ga iziar lawaana amun Lus sin Moses, singsaxai araan ga iziar varaxai wana aubina ina di iziar lawaana amun Lus sin Moses, ga lis nia nanga xuna gana iziar lawaana amun lus angkanaan kuna zaxot fawatang naandi zin Kaarisito.

²¹ Araan ga iziar varaxai wana aubina xawit di iziar lawaana amun Lus sin Moses, kawit saait ga iziar lawaana amun lus angkanaan kuna zaxot fawatang naandi zin Kaarisito. Singsaxai nia xawit ga kip a lus sin Nakmai. Ga iziar nanga lawaana lus sin Kaarisito. ²² Araan ga iziar varaxai wana aubina ina xawit di maravas pana aze ramun saan ka daxa ma aze ramun saan ka raksaat, nia zaait ga iziar malasing naandi xuna zaxot fawatang naandi zin Kaarisito. Nia gat fatfaraxazin nia nanga malasing atavura aubina vaakdul ma gana los atavura amun lan faakdul xuna zaxot faulinang azanon sin naandi. ²³ Ga giu amun saan faakdul angkanaan kuna valaupang a Dorang Daxa, ma gana zuruk a daxaiang faraxai wana naandi ina di inaxam paazaai wana.

Dia Dina Valaau Vaatak Kuna Zurukang A Wulwulang

²⁴ Malasing faa, iaak kawit naagu rexaas adu aubina vaakdul ina di valaau wana valaauang, naandi vaakdul dina laanga valaau singsaxai axazak azaxai be lawalaua naandi xana zuruk a wulwulang? Malasing ma nim faakdul naaguna valaau vaatak kuna zurukang a wulwulang.

²⁵ Aubina vaakdul di rataaktaak pana amun taktaakang, dit falazaan fadikdik a winpina naandi. Di giu malasing kanaan kuna zurukang a wulwulang ina xana vaanong be. Singsaxai dia, di valazaan dia nanga xuna zurukang a wulwulang ina xana wen faanong. ²⁶ Malasing ma nia xawit ga valaau malasing a ngong, ga valaau vaatak kula vaanongang iwana valaauang. Ma xawit ga varop malasing a rapti xai psin palau be a mitna, xawit. ²⁷ Gai wit a winugu ma gat fadikdik kuna xana langar zurugu. Gai giu malasing kanaan, taulaan lamuraana ga fazei zin aubina rawarak pana Dorang Daxa, Nakmai xana waakol nia ma gana wen suruk a wulwulang surugu.

10

Amun Matmalabuk Sin Amun Israael Xa Malasing A Fanaauang Aaxan Dia

¹ Amun taatum lamaskana Kaarisito, ga saxot naaguna naxaam faulin amun kulmua zin dia ina di ra los Moses. Naandi vaakdul di zangas lawaana bara Nakmai xa rasin kuna vatanginang a lan ma naandi vaakdul di zangas buak pana pira maat lamaskana a Raas Memek. ² Ka malasing adu naandi vaakdul di baaptaais lamaskana a bara ma lamaskana a raas, ma xa vatangin adu naandi aubina zin Moses. ³ Ma naandi vaakdul di iaan awat fanganang azaxai be xa wat sin Nakmai, ⁴ ma di imin awat daanim azaxai be xa wat sin Nakmai, avuna di imin pana a daanim ka balas pana a vaat ka wat sin Nakmai. A vaat

10:1 Zax 13:21-22, Zax 14:22-29
17:6, Vaak 20:11

10:3 Zax 16:35

10:4 Zax

angkanaan ka zangas faraxai wana naandi. Ma a vaat naan Kaarisito. ⁵ Singsaxai Nakmai xawit na dokdok pana amala mase aubina zin naandi. Ma di maat farawuk lamaskana non bingil.

⁶ Ma amun saan angkanaan ka balas malasing amun saan dia dina raamaai vaakilan pana ma tuaa a maskana dia xana sasaxot amun matmalabuk taksaat angkanaan malasing naadi ra gigiu.

⁷ Tuaa naagu lotu wana amun nakmai vaagit malasing azanon sin naandi di ra gigiu. Naandi di malasing aubina ina di ra farar wana naandi lamaskana a Baar Xoxok malasing kari, “Aubina di ziar xuna vanganang ma iminang, ma mur di ramaraat ma di raktaak taksaat.” *(Zax 32:6)*

⁸ Ma dia tuaa di giu amun matmalabuk taksaat lamanar wana aizit maxuzang malasing azanon sin naandi di ra giu ma 23,000 sin naandi di maat lamaskana a raan be azaxai. ⁹ Ma dia tuaa di lalaamangaain Kaarisito malasing azanon sin naandi di ra giu ma amun sisi di ra xaraat famaata naandi.

¹⁰ Tuaa naagu murmuru malasing azanon sin naandi di ra murmuru ma a aangelo iwana zop famaatang aubina xa zop famaata naandi vaakdul.

¹¹ Amun saan angkanaan ka balas sin naandi ma xa malasing azaan dia di raamin ma tuaa dina giu. Ma di ra varaar vating kuna xana malasing a fanaauang aaxan dia aubina di iziar lamun taan angkari iwana vaanongang. ¹² Ma tamon axazak ka naxaam adu naan kai rur dikdik, kana naknakaai, taulaan kana zu lamaskana matmalabuk taksaat. ¹³ Amun lalaamangaaiang ina

xa ra balas sinim, kawit nim singbe naagu ra tangin, kawit. Amala aubina rawarak saait, di ra tangin pana roroiang sin naandi. Singsaxai Nakmai ina xat falos a dorang sina, xana wen luaa walau nim kuna ta lalaamangaaiang kana balas sinim, kana laaup pana dikdikang sinim. Araan a lalaamangaaiang kana balas, Nakmai nanga xana nimnimanin a lan kuna naaguna tukbilak fataling ma naaguna rur dikdik pana.

Dia Tuaa Di Lotu Wana Nakmai Ma Wana Amun Nakmai Vaagit Saait

¹⁴ Malasing ma amun paasaxo daxa zurugu, naaguna valaau ziaana amun matmalabuk iwana lotuiang pana amun nakmai vaagit. ¹⁵ Ga dador zinim malasing ga dador zin aubina di rauxin ainaxamang daxa. Malasing ma nim nanga naaguna klis a dorang kari zurugu. ¹⁶ Araan dia di imin pana a win imiminang ina dia di ra wisfaadaxa wana zin Nakmai, xa urif fatuin dia lamaskana dari zin Kaarisito. Ma araan dia di vangan pana a raraba ina dia di biaak, ka urif fatuin dia lamaskana a winpina Kaarisito. ¹⁷ Dia di varas, singsaxai, wana a raraba azaxai dia vaakdul di vangan pana, dia di winpin azaxai be.

¹⁸ Naaguna naxaam amun Israael. Araan di iaan a xaktalavaat ina di talazin sin Nakmai wana aalta, xat purif fatuin fawat naandi zin Nakmai. ¹⁹ Aze ra vuvuna dorang surugu? Azaan ina aubina xawit amun Judaa di lis malasing a talazang sin amun nakmai vaagit, ka zaan palaau be. Ma a nakmai vaagit ina di lis a talazang sina,

naan saait azaan palaau be. ²⁰ Ma amun saan ina aubina xawit di inaxam paazaai di talazin, di talazin sin amun sapalaau, xawit na waan sin Nakmai. Ma xawit ga saxot naaguna urif faraxin nim pana amun sapalaau. ²¹ Kawit nat faraxas naaguna imin pana a win imiminang sin a Piran ma a win imiminang sin amun sapalaau zaait. Ma xawit nat faraxas naaguna vangan pana a iban favanganang sin a Piran ma wana a iban favanganang sin amun sapalaau zaait. ²² Malasing faa, di saxot dina vamaska raksaat a Piran pana dia? Malasing faa, di naxaam adu a dikdikang sin dia iaak ka lapuk pana a dikdikang sina?

Dina Valaup Nakmai Wana Amun Saan Di Gigu

²³ Iaak axazak kana piaat naako, “Amun saan faakdul xa tak be wana dia dina giu.” Singsaxai xawit amun saan faakdul xana vawaal dia o xana vadikdik ainaxam paazaaiang sin dia. ²⁴ Tuua taxazak kana inaxam pana giuang a daxaiang aaxana nanga, singsaxai xana inaxam pana giuang a daxaiang aaxan aubina rawarak.

²⁵ A maraas amun kaktalavaat ina di vaangurin la vaal a vaangurang, ka tak pana naaguna iaan. Ma tuua naaguna iaariin tamon di ra talazin sin amun nakmai vaagit, kuna tuua a maskana nim kana klis nim pana giuang a matmalabuk taksaat.

²⁶ Avuna a Baar Xoxok ka piaat naako, “A pira angkari ma amun saan faakdul wana, zin a Piran.” (*Saam 24:1*)

²⁷ Tamon azaxai zin aubina xawit di inaxam paazaai, xa maainung nim kuna vanganang

faraxai wana naan ma naagu saxot adu naaguna waan, naagu waan. Ma aze ramun fanganang ina naa lis sinim, naagu iaan be ma tuaa naagu iaari wana, xuna tuaa a maskana nim kana klis nim. ²⁸ Sing saxai tamon taxazak ka piaat sinim naako, “Azaan angkari di ra talazin sin a nakmai vaagit,” naanaan tuaa naagu iaan kuna tuaa naaguna vabaabaa ainaxamang sin axazak ina xa ra vazei nim pana. ²⁹ Kawit ga dador wana ainaxamang sinim, kawit. Ga dador wana naan ina xa vazei nim ma xa naxaam adu naagu vaaraksaat tamon naagu iaan.

Nia ga mamaraxas faanong. Kunaze ainaxamang sin axazak kana klis nia? ³⁰ Tamon ga wisfaadaxa zin Nakmai wana vanganang surugu, xunaze axazak tawarak kana piaat faraksaat nia wana vanganang ga iaan ina ga ra wisfaadaxa wana?

³¹ Malasing ma tamon naaguna vangan, o naaguna imin o aze ramun saan naaguna giu, naaguna giu vakdul amun saan angkanaan kuna valaupang Nakmai. ³² Tuaa naaguna giu tazaar ina xana vaxalxaal amun Judaa o aubina xawit amun Judaa o aubina zin Nakmai di inaxam paazaai wana Iesu xuna dina tuxin naandi. ³³ Ga saxot gana vadokdok aubina vaakdul wana amun saan faakdul ga gigiu. Kawit ga giu tazaar kuna daxaiang aaxaku vaatak, kawit. Ga giu amun saan kuna amala aubina rawarak dina zuruk a daxaiang pana ma Nakmai xana zaxot faulin naandi.

11

¹ Naaguna valos amun matmalabuk surugu malasing nia ga valos amun matmalabuk sin Kaarisito.

Amun Lus Iwana Lotuiang

² Ga wisfaru nim panaze naagut naxaam bulin nia ma naagut falos amun faraviraaiang ina ga ra viraai nim pana.

³ Ma naari ga saxot naaguna mazaam adu Kaarisito naan a waata ubina vaakdul malasing adu naan a waamua zin naandi ma a rapti naan a waamua zin taak sina ma Nakmai naan a waamua zin Kaarisito. ⁴ Tamon a rapti xa pung kol a waatna ma xa maainung o tamon ka pung kol a waatna ma xa dador profet, naan ka vamangil a waatna. ⁵ Ma tamon a ravin kawit na pung kol a waatna ma xa maainung, o tamon kawit na pung kol a waatna ma xa dador profet, naan ka vamangil a waatna. Ka malasing be adu di ra fut pizin amun fur vaakdul la waatna. ⁶ Tamon ta ravin kawit na pung kol a waatna, xana daxa dina fut pizin a vurna. Singsaxai azaan iwana maangilang tamon dina fut pizin a vurna o dina baak pizin. Malasing ma xa daxa naan kana pung kol a waatna.

⁷ Kawit na tak pana a rapti xana pung kol a waatna wanaze naan a laklagaia Nakmai ma xa vatangin a marmari daxaiang sin Nakmai. Singsaxai a ravin kat fatangin a marmari daxaiang sin a rapti. ⁸ Avuna Nakmai xawit na giu vabalos a rapti wana a winpina ravin. Kawit.

Naan ka ra giu vabalos a ravin pana a winpina rapti. ⁹ Ma Nakmai xawit na vaziaar a rapti aaxan a ravin. Kawit. Naan ka vaziaar a ravin aaxan a rapti. ¹⁰ Naan a vuvuna xari a ravin kana pung kol a waatna xuna vatanginang sin amun aangelo adu naan ka iziar lawaana burburaaiang.

¹¹ Singsaxai faaratunaan, pana aiziarang sin dia lamaskana a Piran, a ravin kawit nat faraxas kana iziar rawarak siaana a rapti, o a rapti xawit nat faraxas kana iziar rawarak siaana a ravin. ¹² Avuna a ravin ka ra balas pana a winpina rapti singsaxai taning a rapti xa balas la winpina ravin araan a ravin ka luk a rapti. Singsaxai Nakmai nanga xa vuvuna amun saan faakdul.

¹³ Nim nanga naaguna klis a dorang kari. Malasing faa, xa tak pana a ravin kana maainung sin Nakmai tamon kawit na pung kol a waatna? ¹⁴ A roroiang sin dia nanga xa viraai dia adu tamon a rapti a vurna xa baraaaf, azaan angkanaan kana lis a maangilang sina. ¹⁵ Singsaxai tamon a ravin a vurna xa baraaaf, naan a marmari daxaiang sina. Avuna Nakmai xa ra lis a vur baraaaf sina xuna pung kolang a waatna wana. ¹⁶ Ma tamon taxazak ka dador varvaras pana azaan angkanaan, gana xis malasing kari: Kawit maadit falos taza matmalabuk tawarak, ma aubina vaakdul zin Nakmai lamun non faakdul zaait kawit di gigi malasing kanaan.

A Vanganang Sin A Piran

(Mt 26:26-29, Mk 14:22-25, Lk 22:14-20)

¹⁷ Naari ga saxot gana vazei nim pana azanon dorang dikdik naaguna valos. Gana wen pisfaru nim pana amun dorang kanaan. Avuna araan

naagu izi watu wana lotu, naagu gigiu amun matmalabuk kai kawin nim ma amun matmalabuk angkanaan ka varas nanga wana amun matmalabuk daxa. ¹⁸ Paamua xalaak gana piaat malasing kari: Ga ra langarin adu araan naagu izi watu wana lotu, naagu izit fatawagalaai be wana amun lelem ma ga rexaas faamumut adu xa vaaratu-naan. ¹⁹ Faaratunaan mase, xana rauxin azanon inaxamang ka rawarak kana iziar lawalaua nim kuna vatanginang adu nis sinim Nakmai xa raamin fakilaan adu ainaxamang sinim ka tak. ²⁰ Malasing ma araan naagu izi watu wana lotu ma naagu vangan, naagu naxaam adu naagu iaan a vanganang sin a Piran singsaxai xawit naagu waambazof. ²¹ Avuna araan naagu vangan, axazak nanga xat naxaam naan ma xai tabung favangan ma xawit nat simbong azanon aubina rawarak. Malasing ma azanon dit lagaai ma azanon di imimin ka ruaas di bumaat. ²² Malasing faa, xawit naagu rauxin ta vaal xuna vanganang ma iminang lamaskana? O iaak naagui wiaal aubina zin Nakmai di inaxam paazaai wana Iesu araan naagut famangil naandi ina di izi gogof? Gana piaat aze wana nim? Malasing faa, gana wisfarur nim pana a matmalabuk angkanaan? Kawit mase!

²³ Avuna a varaviraaiang a Piran ka ra lis surugu, ga lis saait sinim ma xa malasing kari: A Piran Iesu xa zuruk a raraba labung angkanaan di ngutlis naan sin amun purua. ²⁴ Ma araan naa wisfaadaxa vaanong pana, naa biaak ma xa piaat naako, “Naari a winugu, ga lis aaxan nim. Naaguna giu bulin malasing kanaan kuna naagunat

naxaam nia.” ²⁵ Malasing saait bani, lamuraana vanganang, ka zuruk a win imiminang ma naako, “A win imiminang kari a rudaxaiang faaxur wana dari zurugu. Naaguna giu bulin malasing kanaan kuna araan naagu imin, naagunat naxaam nia.”

²⁶ Avuna lamun taan araan naagu iaan a raraba angkari ma naagu imin pana a win imiminang kari, xa pitflaat a maatang sin a Piran ka ruaas la raan naan kana uli wat.

²⁷ Malasing ma tamon axazak ka iaan a raraba zin a Piran ma xa imin pana a win imiminang sina singsaxai xa valos a matmalabuk kawit na tak lalozang a vanganang kanaan, ka malasing adu naan ka giu a matmalabuk taksaat pana a winpina Piran ma wana a dari zina. ²⁸ Ka daxa tamon axazak kana tabung kilis kalaak a roroiang sina, ma mur naan kana iaan a raraba ma xana imin pana a win imiminang. ²⁹ Tamon axazak ka vangan ma xa imin ma xawit na raamin fakilaan a winpina Piran adu aze ra vuvuna, naan kana zuruk a vaamaazikang araan ka vangan ma xa imin. ³⁰ Naan a vuvuna xanaan amala aubina lawalaua nim di gigias ma xawit ta dikdikang sin naandi ma azanon saait di maat faanong. ³¹ Tamon dia dina tabung kilis kalaak a roroiang sin dia nanga ma mur dina vangan ma dina imin, naanaan dina wen purif fawat a vaamaazikang pana dia nanga. ³² Singsaxai araan a Piran ka klis dia, naan kat fanaas dia xuna tuua dia dina milung pana a puxaaiang pana amun maravanang iwana aikilizang faraxai wana aubina ila pira angkari.

³³ Malasing ma amun taatum surugu

lamaskana Kaarisito, araan naagu izi watu wana lotu ma naagu vangan, naaguna zimbong azanon aubina rawarak saait ma naaguna vangan faraxai. ³⁴ Tamon azanon sinim di lagaai, xana daxa tamon naandi dina tabung fangan kalaak la vaal zin naandi xuna aikilizang sin Nakmai xana wen suruk nim araan naagu izi watu.

Ma araan gana wat, gana waafatok azanon saan lawalaua nim.

12

Amun Talazang Ka Wat Sin A Laklagaai A Raabu

¹ Amun taatum lamaskana Kaarisito, naari ga saxot gana vazei nim pana amun talazang ka wat sin a Laklagaai a Raabu xuna naaguna maravas pana. ² Naagu rexaas adu araan kawit nanga naagu inaxam paazaai, di valos falmur nim ka waan sin amun nakmai vaagit ina xawit di dador ma naagu lotu wana naandi. ³ Malasing ma taning gana vazei nim adu araan a Laklagaai a Nakmai xa waamuin axazak, axazak angkanaan kawit nat faraxas kana piaat naako, "Iesu xa iziar lamaskana raksaatang." Ma tamon a Laklagaai a Raabu xawit na waamuain axazak, kawit nat faraxas kana piaat naako, "Iesu naan a Piran."

⁴ Ka rauxin amun talazang ka rawarak ka wat sin a Laklagaai a Raabu, singsaxai a Laklagai azaxai be xai talazin. ⁵ Ka rauxin amun faamuzazang iwana faawalang ka rawarak, singsaxai a Piran azaxai be dia di vaamuzas ku naan. ⁶ Ka rauxin amun lan ka rawarak ina Nakmai xai los araan

kat faamuzas, singsaxai Nakmai be azaxai xat faamuzas lamaskana roroiang sin aubina vaakdul.

⁷ A Laklagaai a Raabu xai lis a talazang sin axazak saksaxai xuna vawaalang azanon tawarak.

⁸ A Laklagaai a Raabu xa ralaas axazak pana a dorang iwana mazamang kuna dadorang pana. Ma a Laklagai angkanaan nanga xa ralaas axazak pana a dorang iwana rexaazang kuna dadorang pana. ⁹ Ma a Laklagai angkanaan nanga xa ralaas saait axazak pana ainaxam paazaaiang ka laaup. Ma naan nanga xa ralaas saait axazak pana a talazang iwana dikdikang kuna vi-
raiang amun giazang. ¹⁰ Ma xa ralaas saait axazak pana a dikdikang kuna giuang a vaamu-
zang ka banglala. Ma zin axazak ka ralaas naan pana a dikdikang kuna fazeiang pana a dorang profet. Ma xa ralaas axazak pana a dikdikang kuna raamin fakilaanang tamon a dorang ka wat sin a Laklagaai a Raabu o xawit. Ma xa ralaas axazak pana a dikdikang kuna wukang a linga bina rawarak, ma xa ralaas axazak pana a dikdikang kuna akpaat famaravaazang amun linga bina rawarak. ¹¹ A Laklagai be azaxai xai giu amun saan faakdul angkanaan. Ma wana sasaxotang sina nanga, naan kai talazin amun talazang kanaan sin naandi zaksaxai.

A Winpin Be Azaxai Singsaxai Amun Non Iwana Xa Varas

¹² Axazak ka rauxin be a winpin azaxai, singsaxai amun non iwana xa varas. Amun non iwana xa varas, singsaxai di дума varaxin kuna

xana xudul. Ma a winpina Kaarisito xa malasing saait be xanaan. ¹³ Avuna di baaptaais dia vaakdul lamaskana a Laklagai azaxai, malasing ma dia di balas a winpin azaxai, naapalaau dia amun Judaa o dia xawit amun Judaa, o dia amun iaana kilaaiang o dia xawit amun iaana kilaaiang. Ma Nakmai xa lis be a Laklagai azaxai zin dia vaakdul malasing ma dia di imimin pana.

¹⁴ A winpina axazak kawit a non be azaxai singsaxai amun non ka varas. ¹⁵ Tamon a xaak kana piaat naako, “Nia xawit a mit, malasing ma nia xawit ila winpin.” Malasing faa, a dorang kari xat faraxas kana ruxol naan adu naan kawit aza non ila winpin? Kawit. ¹⁶ Ma tamon alnga xana piaat naako, “Nia xawit a xalimara, malasing ma nia xawit ila winpin.” Malasing faa, a dorang kari xat faraxas kana ruxol naan adu naan kawit aza non ila winpin? Kawit. ¹⁷ Ma tamon a winpin faakdul xa xalimara be, xana langar malasing faa xa? Ma tamon a winpin faakdul xa alnga be, xana bibis malasing faa xa? ¹⁸ Singsaxai Nakmai xa ra rasin amun non ila winpin ma xa duma varaxin naandi zaksaxai vaakdul lalozang nanga ainaxamang sina. ¹⁹ Tamon naandi vaakdul a non azaxai be la winpina axazak, naan kana xudul malasing faa? ²⁰ Axazak kawit na malasing kanaan, kawit. Ka rauxin amun non ka varas, singsaxai a winpin be azaxai.

²¹ A xalimara xawit nat faraxas kana piaat sin a mit naako, “Kawit nat faraxas guna vawaal nia, paan.” Ma a waat kawit nat faraxas kana piaat sin uru xaak naako, “Kawit nat faraxas naaguna vawaal iaa nia, paan iaa.” ²² Kawit mase. Azanon

pop ila winpina dia, dia di naxaam adu xawit di dikdik, singsaxai araan amun non angkanaan kawit, a winpin kawit nat faraxas kana vaamuzas. ²³ Ma amun non ila winpin ina dia di naxaam adu dina wen suruk a varanopang laba, dia di vavalaak kol naandi wana varanopang laba. Ma amun non ila winpin ina dia xawit dit fatangin la maravas, dit favalaak kol naandi. ²⁴ Singsaxai amun non ila winpin ina dia dit fatangin la maravas, dia xawit dit famamaus. Nakmai xa duma varaxin amun non ila winpin ma xa lis a varanopang laba nanga mase wana amun non ina xawit dit suruk a varanopang. ²⁵ Naan ka giu malasing kanaan kuna tuaa a winpin kana vatawagalaai. Amun non ila winpin dina xatkatong naandi zaksaxai. ²⁶ Tamon ta non ila winpin ka maazik, amun non faakdul dina xazanin. Ma tamon di wisfarur ta non ila winpin, amun non faakdul dina dokdok faraxai wana naan.

²⁷ Nim nanga a winpina Kaarisito, ma nim saksaxai amun non ila winpina. ²⁸ Lawalau aubina di inaxam paazaai, Nakmai xa ra kalin aubina di balas malasing kari: Paamua xalaak amun aaposal, a varuaiang amun profet, a varulang amun maravas, ma aubina ina di gigiu amun faamuzazang ka banglala, ma naandi di zuruk a talazang iwana viraiang amun giazang, ma naandi di zuruk a talazang iwana vawaalang aubina, ma naandi di zuruk a talazang iwana waamuinang aubina wana amun faamuzazang, ma naandi di wukpuk amun linga bina rawarak. ²⁹ Malasing faa, naandi vaakdul amun aaposal

be? Kawit. Malasing faa, naandi vaakdul amun profet be? Kawit. Malasing faa, naandi vaakdul amun maravas be? Kawit. Malasing faa, naandi vaakdul di gigiu amun faamuzazang ka banglala? Kawit. ³⁰ Malasing faa, naandi vaakdul aubina iwana viraiang amun giazang? Kawit. Malasing faa, naandi vaakdul di wukpuk amun linga bina rawarak? Kawit. Malasing faa, naandi vaakdul aubina dit faraxas dina akpaat famaravaas amun linga bina rawarak? Kawit. ³¹ Singsaxai a maskana nim kana ramaraat ma naaguna saxot naaguna zuruk amun talazang laba.

Ma naari gana vatangin a lan sinim ina xa daxa marazaat mase wana azanon lan tawarak.

13

A Matmalabuk Iwana Sasaxotang Azanon Ka Malasing Kari

¹ Tamon nia ga wukpuk amun linga bina rawarak sin aubina ma zin amun aangelo zaait, singsaxai xawit gai sasaxot azanon, ga malasing be a vang kaadiu di witpit ma xa rataangis ma a dandalak ina xa rataangis palaau be. ² Tamon nia ga zuruk a talazang kuna dadorang profet, ma tamon ga rexaazin amun saan faakdul xa izi vunfun ma amun texaazang faakdul ma tamon ainaxam paazaaiang surugu xa dikdik ma xat faraxas gana put pizin a waatawut la kiaana, singsaxai tamon kawit gai sasaxot azanon, nia a zangof be. ³ Tamon gana lis pizin amun saan faakdul zin aubina di izi gogof, ma gana lis nia

nanga ma dina vamazik nia xuna gana langga singsaxai tamon kawit gai sasaxot azanon, amun saan faakdul angkanaan kana wen fawaal nia lamarana Nakmai.

⁴ Axazak ina xai sasaxot azanon, kat simbong daxa wana naandi ma xa gigiu amun matmalabuk daxa wana naandi. Naan kawit nat marazuzuai, ma xawit nat langga ma xawit nat falaup naan nanga. ⁵ Kawit nai wispiaal naandi, ma xawit nat saleng amun lan kuna vawaalang naan nanga, ma xawit nat mangat fazaaus, ma xawit nat naxaam faulin amun matmalabuk taksaat di gigiu wana naan. ⁶ Kawit nai dokdok pana amun matmalabuk kawit na tak singsaxai xai nanam be wana a vaaratunaanang. ⁷ Bulaai naan kat katkatong azanon ina naai sasaxot naandi ziaana a raksaatang. Bulaai naan kai inaxam paazaai wana naandi. Bulaai xat simbang faraxai wana ainaxamang adu naandi dina giu aze rasaan ka tak. Bulaai xai rur dikdik ku naandi araan a maravanang ka balas.

⁸ A matmalabuk iwana sasaxotang azanon kana wen faanong. A talazang iwana dorang profet kana vaanong, ma a talazang iwana wukpuxang amun linga bina rawarak kana vaanong, ma a talazang iwana rexaazang saait kana vaanong. ⁹ Avuna a rexaazang sin dia xa akbal ma a fazeiang sin dia wana dorang profet ka akbal. ¹⁰ Singsaxai mur araan amun saan ka xudul vaakdul mase xana balas, amun saan ina xa akbal xana vaanong. ¹¹ Araan nia ga nalik mumut nanga, ga ra dador malasing a nalik mumut ma a rexaazang surugu xa malasing be zin a nalik mumut ma ga

inaxam saait malasing a nalik mumut. Singsaxai araan ga rapti laba, ga luaa psin amun matmalabuk sin a nalik mumut. ¹² Taning a rataamaaiang sin dia wana Nakmai xawit na maravas, ka malasing be dia di raamin a laklagaai a Nakmai wana galaas ina xa bungbungaaf. Singsaxai mur dia dina raamaai varazuaai varaxai wana Nakmai. Taning a rexaazang surugu xawit na xudul, singsaxai mur gana rexaazin fakdul amun saan malasing bani Nakmai xa rexaazin fakdul nia.

¹³ Ma amun saan angkari urul xana iziar bu-lai: ainaxam paazaaiang ma aizit simbangang faraxai wana ainaxam paazaaiang ma a matmalabuk iwana sasaxotang azanon. Singsaxai a matmalabuk iwana sasaxotang azanon ka laaup mase wana nandiaal vaakdul.

14

A Dorang Profet Ma Talazang Iwana Wukang Amun Linga Bina Rawarak

¹ Naaguna gut pana giuang a matmalabuk iwana sasaxotang azanon. Ma a maskana nim kana ramaraat ma naaguna saxot naaguna zuruk amun talazang sin a Laklagaai a Raabu. Ma naaguna sasaxot mase a talazang iwana fazeiang pana a dorang profet. ² Avuna araan axazak ka dador wana a talazang iwana wukang a linga bina rawarak, naan kawit nai dador zin aubina, xai dador zin Nakmai, wanaze aubina xawit di rexaazin aknaaza dorang. Naan kai dador wana amun saan ka iziar vunfun pana dikdikang sin a Laklagaai a Raabu. ³ Singsaxai axazak kai fazei

wana dorang profet, a dorang sina xat fadikdik aubina ma xat fawaal naandi ma xat mada naandi. ⁴ Naan ina xa dador wana a talazang iwana wukang a linga bina rawarak, kat fadikdik be naan sing. Singsaxai naan ina xai fazei wana dorang profet, naan kat fadikdik aubina vaakdul di inaxam paazaai. ⁵ Ga saxot adu nim faakdul naaguna dador wana a talazang iwana wukang amun linga bina rawarak, singsaxai ga saxot famarazaat nanga adu naaguna fazei wana dorang profet. Naan ina xai fazei wana dorang profet, kai faawal marazaat mase wana naan ina xai dador wana a talazang iwana wukang a linga bina rawarak. Singsaxai tamon axazak kana akpaat famaravaas aknaaza dorang kanaan, kana vadikdik aubina di inaxam paazaai.

⁶ Malasing ma amun taatum lamaskana Kaarisito, tamon gana wat sinim ma gana dador wana a talazang iwana wukang a linga bina rawarak, gana vawaal nim malasing faa? Singsaxai tamon ga saxot gana vawaal nim, gana fazei zinim pana dorang Nakmai xa viaat surugu, o gana lis a rexaazang sinim ina xa wat sin Nakmai, o gana fazei wana dorang profet, o gana viraai nim. ⁷ Malasing be amun saan ina xawit na rauxin a roroiang malasing a lexu o a aap ka rataangis, tamon a raangizang iwana xa raangis farawuk, ma xawit a lingna, dina langarin fakilaan a ranganang malasing faa? ⁸ Ma tamon a linga raavuru xana wen maravas, nis ta rapti dauran kana nimniman kuna waanang pana varopang? ⁹ Malasing saait bani wana nim, tamon a dorang sinim kawit na maravas, aubina dina

langarin fakilaan a dorang naagu piaat malasing faa? A dorang sinim kana waan palaau be la non gof. ¹⁰ Iaak ka vaaratunaan ka rauxin amun linga bina xa varas la pira angkari, singsaxai naandi vaakdul di rauxin nanga aknaaza naandi. ¹¹ Singsaxai tamon kawit ga rexaazin a linga bina axazak ka wuk fawat surugu, nia ga malasing a ropuran sina ma naan saait ina xai dador zurugu, xa malasing a ropuran surugu. ¹² Ka malasing saait bani wana nim. A maskana nim ka ramaraat kuna zurukang amun talazang sin a Laklagaai a Raabu, malasing ma xa daxa naaguna gut kuna giu vatalaminang amun talazang kanaan ina xana vadikdik aubina vaakdul di inaxam paazaai.

¹³ Naan avuvuna xanaan, araan axazak ka dador wana a talazang iwana wukang a linga bina rawarak, naan kana maainung kuna xanat faraxas naan nanga xana akpaat famaravaas aknaaza dorang sina. ¹⁴ Avuna tamon ga maainung pana a linga bina rawarak, a maskaagu xa maainung singsaxai ainaxamang surugu xa izi gogof. ¹⁵ Malasing ma gana saa? Gana maainung la maskaagu ma gana maainung saait la inaxamang surugu. Gana rangan la maskaagu ma gana rangan saait la inaxamang surugu. ¹⁶ Tamon gu wisfaru Nakmai la maskaam pana a linga bina rawarak, axazak ina xawit na maravas pana aknaaza dorang sunum kana piaat “Ka vaaratunaan” malasing faa? Avuna xawit na rexaazin aze rasaan gui piaat. ¹⁷ Ka vaaratunaan mase, a wisfaadaxiang sunum sin Nakmai xa daxa, singsaxai xawit na vadikdik aubina.

¹⁸ Ga wisfaadaxa zin Nakmai wanaze nia ga

dador wana a talazang iwana wukang a linga bina rawarak faavaras nanga wana nim faakdul. ¹⁹ Sing saxai wana aizi vatuiang iwana lotu, xa daxa gana varaviraai be wana uwaan dorang ka watmit ina aubina di maravas pana. A matmalabuk angkanaan ka daxa nanga wana gana dador zin naandi wana amun dorang ka 10,000 pana a talazang iwana wukang a linga bina rawarak ina xawit naadi mazaam.

²⁰ Amun taatum lamaskana Kaarisito, tuaa naagu inaxam malasing a funalik mumut. Lalo zang aze ramun matmalabuk taksaat, naaguna malasing akaana popo di luk favaxur naandi, xawit di rexaazin a raksaatang. Sing saxai ainaxamang sinim kana malasing sin aubina laba. ²¹ Lamaskana amun Lus di ra varaar vating malasing kari,

“A Piran ka piaat naako,
 ‘Gana vaxalxal amun topuran kuna dina wat sin aubina zurugu ma dina dador zin naandi, dina dador wana amun linga bina rawarak. Gana dador zin naandi malasing kanaan, sing saxai nanga dina wen langar zurugu.’”
(Aais 28:11-12)

²² Malasing ma a talazang iwana wukang amun linga bina rawarak kari, a vaakilanang Nakmai xa lis aaxan aubina xawit di inaxam paazaai, xawit aaxan aubina di inaxam paazaai. Sing saxai a talazang iwana fazeiang pana dorang profet kari, a vaakilanang aaxan aubina di inaxam paazaai, xawit aaxan aubina xawit di inaxam paazaai.

²³ Ma tamon nim aubina vaakdul ina naagu inaxam paazaai naagu izi vatu wana lotu, ma nim faakdul naagu wuk amun linga bina rawarak, ma azanon aubina walaau be o aubina ina xawit di inaxam paazaai di albis sinim, naandi dina piaat adu naagu rabanat. ²⁴ Singsaxai tamon nim faakdul naagu fazei wana dorang profet ma axazak ina xawit na inaxam paazaai o axazak palaau xana albis sinim, a dorang sinim faakdul ina naa langarin kana suk a maskana adu naan axazak taksaat, ²⁵ ma amun saan ina xa izi vunfun lamaskana xana balas la maravas. Naan kana zibukaak ma xana lotu wana Nakmai ma xana vamaravaas naako, "Faaratunaan mase, Nakmai xa iziar lawalaua nim!"

A Zangazang Daxa Iwana Lotu

²⁶ Amun taatum lamaskana Kaarisito, gana piaat aze? Araan naagu izi vatu wana lotu, azanon aubina dina rangang, azanon dina viraai aubina, azanon dina dador wana azanon saan Nakmai xa viaat sin naandi, azanon dina dador wana a talazang iwana wukang amun linga bina rawarak, ma azanon dina akpaat famaravaas aknaasna. Amun saan faakdul angkanaan naadina giu xuna vadikdikang aubina di inaxam paazaai. ²⁷ Tamon azanon aubina di saxot dina dador wana a talazang iwana wukang amun linga bina rawarak, tuua aubina xa varas dina wuk, urua be o urul. Ma tuua nandiaal urul dina dador raal la notaan azaxai. Axazak kalaak kana tabung dador, ma xana rauxin axazak lamaskana aiziarang kanaan kana akpaat famaravaas aknaasna. Ma nandiaal vaakdul dina giu raal malasing kanaan. ²⁸ Tamon

kawit taxazak kat faraxas kana akpaat famar-avaas aknaaza dorang, ka daxa tamon naan ina xa wukpuk a linga bina rawarak tuaa xana wuk lamaskana aizardang iwana lotu. Naan kana dador zina nanga ma zin Nakmai.

²⁹ Amun profet urua o urul dina fazei wana dorang profet ma aubina dina langarin kilis a dorang sin naandi. ³⁰ Ma tamon taxazak inaan lamaskana lotu xa zuruk ta dorang sin Nakmai la notaan angkanaan, naan ina xai dador xana vaanong pana dadorang. ³¹ Nim amun profet faakdul xat faraxas naaguna fazei wana dorang profet, singsaxai tuaa naagu dador varaxai la notaan azaxai, axazak saksaxai xana dador. Naaguna giu malasing kanaan kuna aubina vaakdul dina zuruk a varaviraaiang ma xana vadikdik naandi. ³² Aubina ina di fazei wana dorang profet, naandi dina xatkatong a nguza naandi ma dina fazei wana dorang la notaan sin naandi. ³³⁻³⁴ Avuna Nakmai, naan Nakmai iwana luaai ma xa bain tazaar kana vaiaagaal varawuk.

Ka daxa adu a furavin dina izi burung lamaskana lotu, malasing aubina ninis sin Iesu di gigi lamun non faakdul. Kawit dit luaa a furavin dina dador. Ma dina vamumut naandi nanga malasing amun Lus sin Moses di piaat. ³⁵ Tamon di saxot dina iaari wana tazaar, dina iaari wana zin amun labana naandi lamun faal zin naandi. Avuna azaan iwana maangilang tamon a ravin kana dador lamaskana lotu.

³⁶ Malasing faa, iaak a dorang sin Nakmai xa ramaraat inaan sinim ma xa wat? Kawit. O iaak nim singbe a dorang sin Nakmai xa waan sinim?

Kawit. ³⁷ Tamon taxazak ka naxaam adu naan a profet o xa naxaam adu xa zuruk ta talazang ka wat sin a Laklagaai a Raabu, xa daxa naan kana rexaas adu a dorang kari wana zangazang iwana lotu ga varaar waan sinim taning, naan a dorang dikdik sin a Piran nanga. ³⁸ Ma tamon axazak kawit na valos a dorang dikdik angkanaan, tuua dia dina langarin a dorang sina.

³⁹ Malasing ma amun taatum surugu lamaskana Kaarisito, a maskana nim kana ramaraat kuna fazeiang pana dorang profet ma tuua naaguna wisbuaak axazak ina xa dador wana a talazang iwana wukang a linga bina rawarak. ⁴⁰ Singsaxai naaguna valos a zangazang iwana lotu wana matmalabuk daxa ma tuua xana vaiaagaal varawuk.

15

A Maatang Ma Ramaraat Puliang Sin Kaarisito

¹ Amun taatum lamaskana Kaarisito, ga saxot gana vainaxaam nim pana a Dorang Daxa ina waamua ga ra fazei wana zinim ma naagu zuruk fanong ma naagu rur dikdik pana. ² Tamon naagu roting falagot a dorang iwana Dorang Daxa ga ra fazei wana zinim, Nakmai xa zaxot faulin fanong nim. Tamon kawit naagu roting falagot, ainaxam paazaaiang sinim ka zaan palaau.

³ Avuna a dorang laba mase ina ga ra zuruk, ga ra lis sinim. A dorang kanaan ka malasing kari: Kaarisito xa maat saxot amun matmalabuk tak-saat sin dia, malasing a dorang lamaskana Baar

Xoxok ka piaat, ⁴ ma di ra xavin naan ma wana varulang a raan, Nakmai xa varamaraat faulin naan malasing a Baar Xoxok ka piaat. ⁵ Ma xa balas sin Pita ma mur zin a zangaafu ma urua amun aaposal. ⁶ Lamur xa balas sin amun taatum sin dia lamaskana Kaarisito ma naandi varaxai di laanga raamin naan. Naandi di zangaafu varazuai xa watmit ma xa uzaa nanga laaxur, ina di izi watu la notaan azaxai. Ma amala zin naandi nangari di izi roro, singsaxai azanon sin naandi di maat faanong. ⁷ Naanaan ka balas sin Jems ma mur zin amun aaposal vaakdul. ⁸ Ma mur mase xa balas saait surugu, nia ga malasing a nalik ina naanaa zina xa luk naan kawit la notaan sina.

⁹ Avuna nia ga mumut mase wana amun aaposal vaakdul ma xawit nat faraxas dina vaki-laan nia a aaposal, wanaze ga rai purua wana aubina zin Nakmai di inaxam paazaai wana Iesu. ¹⁰ Singsaxai Nakmai xa lis a roroiang kari zurugu, taning ga roro wana, avuna wana daxaiang sina. Ma a daxaiang sina wana nia xawit na vaanong palaau, xawit. Pana maam amun aaposal vaakdul nia ga vaamuzas dikdik mase. Singsaxai xawit nia nanga ga vaamuzas, a daxaiang sin Nakmai ina xa iziar zurugu, xa vaamuzas faraxai wana nia. ¹¹ Ma araan ga fazei o azanon aaposal di fazei, maam faakdul maadi fazei wana amun saan angkanaan pana Kaarisito ma nim naagu inaxam paazaai vaanong pana.

A Ramaraat Puliang Siaana Maatang

15:4 Saam 16:8-10, Mt 12:40, Giu 2:24-32 **15:5** Lk 24:34, Mt 28:16-17, Mk 16:14, Lk 24:36, Jn 20:19 **15:8** Giu 9:3-6 **15:9** Giu 8:3

¹² Tamon maadi fazei wana Kaarisito ina Nakmai xa ra varamaraat faulin naan siaana maatang, kunaze azanon aubina inaan lawalaua nim, di piaat adu xawit a ramaraat puliang siaana maatang? ¹³ Tamon amun maat di lek pen tamaraat puli ziaana maatang, Nakmai xa lek pen faramaraat faulin Kaarisito ziaana maatang. ¹⁴ Ma tamon Nakmai xa lek pen faramaraat faulin Kaarisito ziaana maatang, a fazeiang simaam ka lek saan palaau be ma ainaxam paazaaiang sinim ka lek saan palaau zaait, ¹⁵ ma di lek taamin adu a dorang simaam pana Nakmai, xa lek dorang faagit be, wanaze maadi ipitfiaat Nakmai adu naan ka varamaraat faulin Kaarisito ziaana maatang. Singsaxai tamon ka lek pen tauxin a ramaraat puliang siaana maatang, Nakmai xa lek pen faramaraat faulin naan siaana maatang. ¹⁶ Avuna tamon Nakmai xana wen faramaraat faulin amun maat, malasing bani zaait, ka lek pen faramaraat faulin Kaarisito ziaana maatang. ¹⁷ Ma tamon Nakmai xa lek pen faramaraat faulin Kaarisito ziaana maatang, ainaxam paazaaiang sinim ka lek saan palaau be ma naagu lek iziar nanga lamaskana amun matmalabuk taksaat sinim, ¹⁸ ma naandi zaait di inaxam paazaai wana Kaarisito ina di ra maat faanong, di lek milung. ¹⁹ Tamon dia di lek simbang faraxai wana ainaxam paazaaiang pana Kaarisito, wana amun saan naana giu be wana a roroiang kari la pira angkari, naanaan, pana aubina vaakdul, dia angkari di lek piaat pana dia adu a vupiran.

²⁰ Singsaxai xa vaaratunaan, Kaarisito xa ramaraat puli vaanong siaana maatang. Ka vatan-

gin adu mur amun maat saait dina ramaraat puli. ²¹ Avuna a maatang ka wat sin a rapti azaxai be, Aadaam. Malasing saait bani a ramaraat puliang siaana maatang ka wat sin a rapti azaxai be, Kaarisito. ²² Avuna aubina vaakdul zin Aadaam dina maat, malasing saait bani aubina vaakdul zin Kaarisito Nakmai xana varoro naandi. ²³ Singsaxai a valaauang iwana ramaraat puliang ka malasing kari: Kaarisito, a rapti xa tabung tamaraat puli ziaana maatang ma mur araan naan ka uli wat, naandi zina dina ramaraat puli ziaana maatang. ²⁴ Naanaan a vaanonggang iwana pira angkari xana balas. La notaan angkanaan Kaarisito xana vanong pizin amun sapalau vaakdul malasing kari, naandi amun paamua ma naandi di rauxin a burburaaiang ma naandi di rauxin a dikdikang, ma lamuraana naan kana lis a bikabar la mita Nakmai Damana. ²⁵ Avuna Kaarisito xana rasin a lus, ka ruaas naan kana rasin amun purua vaakdul zina lawaana uru xaakna. ²⁶ Ma mur naan kana vanong pizin a maatang, a vaanonggang iwana amun purua zina. ²⁷ Avuna a dorang di varaar vating lamaskana Baar Xoxok ka piaat naako, “Naan ka rasin fanong amun saan faakdul lawaana uru xaakna.” (*Saam 8:6*) Singsaxai araan a Baar Xoxok ka piaat naako, “amun saan faakdul,” ka maravas adu xawit na dador wana Nakmai wanaze Nakmai xawit na iziar lawaana Kaarisito. Kawit. Nakmai nanga xa rasin amun saan faakdul lawaana Kaarisito. ²⁸ Araan amun saan faakdul xa iziar vaanong lawaana Kaarisito Naata Nakmai, Kaarisito zaait

kana rasin naan nanga lawaana Nakmai Damana, naan ina xa rasin amun saan faakdul lawaana Kaarisito. Kaarisito xana giu malasing kanaan kuna Nakmai xana balas a waamua wana amun saan faakdul.

²⁹ Malasing ma tamon kawit ta ramaraat pu-liang siaana maatang, naandi ina di zuruk a baaptaais kuna vawaalang amun maat dina saa xa? Tamon ka vaaratunaan adu amun maat dina wen tamaraat puli ziaana maatang, kunaze aubina di zuruk a baaptaais kuna vawaalang amun maat? ³⁰ Ma maam saait, kunaze maadi giu a vaamuzazang sin a Piran ma maadi vasuin a vaamaazikang ina xat faraxas maadina purua wana lamaskana amun taan saksaxai? ³¹ Amun taatum lamaskana Kaarisito, lamun taan faakdul nia gat fasuin a maatang. A dorang kanaan ka vaaratunaan mase, malasing saait bani nia gat falaup aizina nim lamaskana Iesu Kaarisito a Piran sin dia. ³² Tamon, pana ainaxamang sin aubina be, ga ra varop faraxai wana aubina in Efesas ina di malasing amun pungpung, ka ra vawaal nia malasing faa? Tamon faaratunaan Nakmai xana wen faramaraat faulin amun maat siaana maatang, dia dina valos a dorang sin naandi ina di ipiaat malasing kari,

“Dia dina vangan ma dina imin,
panaze lamaf dina maat.” *(Aais 22:13)*

³³ Tuua aubina dina valos falmur nim, panaze “A vezurungang faraxai wana aubina raksaat, kana kawin ainaxamang daxa.” ³⁴ Ainaxamang sinim kana uli ma xana maravas, naaguna va-

los a matmalabuk ka tak ma naaguna vaanong pana giuang amun matmalabuk taksaat, panaze azanon sinim kawit di rexaazin Nakmai. Ga piaat malasing kanaan kuna naaguna maangil.

Nakmai Xana Xul A Winpina Dia

³⁵ Iaak tamon taxazak kana iaari naako, “Amun maat dina ramaraat puli malasing faa? Aze rawat pinpin naadina ramaraat puli wana?” ³⁶ Naagu rabanat! Araan naagu vazu a xalamona iaai, ma xawit na maat kalaak, kana wen toro. ³⁷ Singsaxai tamon naagu vazu a xalamona wit o a xalamona iaai rawarak, kawit naagu vazu a zaan angkanaan ina xana balas, naagu vazu be a xala. ³⁸ Araan ka bok, kana balas nanga a wat iaai malasing pana ainaxamang sin Nakmai. Aze rawat iaai zaksaxai, xana balas nanga awat iaai iwana, ma xana wen balas malasing taza iaai rawarak. ³⁹ A winpina amun saan faakdul xa roro xawit nat faraxas faraxai. A winpina aubina xa rawarak nanga, ma a winpina amun kak talavaat ka rawarak nanga ma a winpina amun maani xa rawarak nanga ma a winpina amun ian ka rawarak nanga zaait. ⁴⁰ Ma xa rauxin a winpina amun saan inikula nana mof, ma xa rauxin a winpina amun saan initiat la pira angkari zaait. Singsaxai a marmari daxaiang iwana a winpina amun saan inikula nana mof ka rawarak nanga, ma a marmari daxaiang iwana a winpina amun saan initiat la pira angkari xa rawarak nanga. ⁴¹ A marmari daxaiang iwana a iaas ka rawarak nanga ma a marmari daxaiang iwana a flan ka rawarak nanga ma a marmari daxaiang iwana amun patpada xa

rawarak nanga ma a marmari daxaiang iwana amun patpada zaksaxai xa rawarak nanga.

⁴² Kana malasing saait bani wana a ramaraat puliang sin amun maat. A winpina naandi ina di xavin naandi varaxai wana, xana murut pizaai. Singsaxai araan di ramaraat puli, xana wen murut. ⁴³ A winpina axazak ka maat ma di xavin naan faraxai wana, naan a winpin kana raksaat. Singsaxai araan kana ramaraat puli, xana ramaraat puli varaxai wana adi marmari daxaiang. Ma araan di xavin naan, kawit na rauxin a dikdikang. Ma araan kana ramaraat puli, xana ramaraat puli varaxai wana a dikdikang. ⁴⁴ Ma a winpina ina di xavin naan faraxai wana, iniat la pira angkari. Singsaxai araan kana ramaraat puli, naan kana ramaraat puli wana a winpin inikula la lia.

Faaratunaan, ka rauxin a winpin ila pira angkari ma xa rauxin saait a winpin inikula la lia. ⁴⁵ Di ra varaar vating lamaskana a Baar Xoxok malasing kari, “A varumaraiang a rapti, Aadaam, Nakmai xa ra lis a roroiang sina.” *(Var 2:7)*

Singsaxai aza Aadaam ina xa balas mur mase, naan Kaarisito, a laklagai ina xai lis a roroiang sin aubina. ⁴⁶ A winpin inikula la lia xawit na balas paamua, xawit. Singsaxai a winpin iniat la pira angkari xa balas paamua ma a winpin inikula la lia xana balas laxo mur. ⁴⁷ A varumaraiang a rapti Nakmai xa ra giu naan pana a pira. Ma a varuaraiang a rapti naan inikula la lia. ⁴⁸ Aubina iniat la pira angkari di malasing a rapti ina Nakmai xa ra giu wana a pira. Ma naandi inikula la lia, di malasing a rapti inikula la lia. ⁴⁹ Dia amun laklagai a rapti Nakmai xa ra giu naan pana a

pira ma xa malasing saait bani dia dina balas a laklagaai a rapti inikula la lia.

⁵⁰ Amun taatum lamaskana Kaarisito, ga vasei vatok nim adu a winpina dia iniat la pira angkari xana wen libis lamaskana a bikabar zin Nakmai. Avuna naan ina xana murut pizaai xana wen tau-mana ta zaan ina xawit nat faraxas kana murut pizaai. ⁵¹ Naagu langar, gana vasei nim pana azaan ka ra izi vunfun ka malasing kari: Kawit dia vaakdul dina maat, singsaxai dia vaakdul Nakmai xana xul dia. ⁵² Kana balas fazaus mase, lamaskana notaan mumut malasing araan naagu vawif a marana nim, naan kana xul dia la raan a vaanongang iwana raavuru xana raangis. Araan a raavuru xana raangis, amun maat dina rama-raat puli ma dina wen maat kaarik. Ma Nakmai xana xul dia. ⁵³ Avuna a winpina dia ila pira angkari ina xat murut pizaai xana xulxulaai wana a winpin ina xana wen murut pizaai. Ma a winpin ina xai maat kana xulxulaai wana a winpin ina xana wen maat. ⁵⁴ Ma araan a winpina dia ina xat murut pizaai xana xulxulaai wana a winpin ina xana wen murut pizaai, ma araan a winpina dia ina xai maat kana xulxulaai wana a winpin ina xana wen maat, a dorang lamaskana Baar Xoxok kana balas faaratunaan ka malasing kari, “Nakmai xa waramin fanong a maatang ma naa vanong pizin fakdul mase.” *(Aais 25:8)*

⁵⁵ “A maatang, a dikdikang sunum faa xa xuna waraminang aubina?”

A maatang, a dikdikang sunum faa xa ina gut famazik aubina wana?” *(Osi 13:14)*

⁵⁶ A dikdikang iwana maatang kuna vaamaazikang kanaan amun matmalabuk taksaat. Ma a dikdikang iwana matmalabuk taksaat kanaan a kipang amun lus. ⁵⁷ Singsaxai dia dina wisfaadaxa zin Nakmai wanaze naan ka lis a dikdikang sin dia xuna waraminang amun matmalabuk taksaat ma a maatang, lamaskana vaamuzazang ina Iesu Kaarisito a Piran sin dia xa ra giu.

⁵⁸ Malasing ma amun taatum daxa zurugu lamaskana Kaarisito, naaguna rur dikdik ma tuaa naagu luaa tazaar kana urif pizin nim. Naaguna lis fakdul a roroiang sinim pana vaamuzazang sin a Piran, panaze naagu rexaas adu a gutang sinim ka waan sin a Piran, kawit na zaan palaau.

16

A Talazang Aaxan Aubina Di Inaxam Paazaai Ikula Jerusalem

¹ Ga saxot gana vazei nim pana aze razaar naaguna giu wana kaakaai ina naagu saxot naaguna iot turin aaxan aubina zin a Piran Iesu di iziar ikula Jerusalem. Naaguna giu malasing ga ra vazei aubina di inaxam paazaai lamun bina ila pira Galesia dina giu. ² La varumaraiang a raan iwana amun wik saksaxai, nim saksaxai naaguna rasin parok tazanon kaakaai lalozang usfa naagu vabalos la wik angkanaan kuna xana varas faamumut. Ma araan gana balas, naagu ra iot turin

fanong a kaakaai. ³ Naaguna kalin tazanon ubina ina naagu naxaam adu xat faraxas dina zuruk a talazang sinim. Ma araan gana balas inaan, gana varaar lis amun paambaar zin naandi xuna dador vaamaravazang sin amun paamua ma gana kling naandi varaxai wana talazang sinim ka waan Jerusalem. ⁴ Tamon ga naxaam adu xa daxa wana nia gana waan, naandi dina saxat surugu.

Pol Xa Vamaravaas Naandi Wana Zangazang Sina

⁵ Gana waan la pira Maasedonia. Ma araan ga waan faanong inaan lamun bina ila pira angkanaan, naanaan gana wat saait sinim. ⁶ Iaak gana iziar vaamumut faraxai wana nim inaan, o gana iziar xa ruaas a raan iwana milaatu ma maaliu xa vaanong ma lamuraana naaguna vawaal nia wana zangazang surugu xu lamun bina varawuk ina gana waan pana. ⁷ Kawit ga saxot gana wat sinim naambari ma gana zi-aavus be varaxai wana nim. Tamon ka balas lalos ainaxamang sin a Piran, ga saxot gana iziar vaabung baraaf faamumut faraxai wana nim. ⁸ Gana iziar iriat Efesas ka ruaas a raan iwana Pentikos, ⁹ panaze a lan ka ralakas kuna a vaamuzazang kana balas laba ma xana vuain a fnu-aa ma aubina xa varas saait di saxot dina ruxol a vaamuzazang surugu.

¹⁰ Tamon Timoti xa wat sinim, naaguna xatkatong fatalamin naan kuna xana wen iziar varaxai wana maraautang araan ka iziar varaxai wana nim, panaze naan ka gigiu a vaamuzazang sin a

Piran malasing saait nia ga gigiu. ¹¹ Tuaa naagu raamaai psaaai wana naan. Araan kana uli wat surugu, naaguna kling fawat naan lamaskana a luaai. Ma ga izit simbong naan ka ruaas naan ka wat faraxai wana amun taatum sin dia lamaskana Kaarisito.

¹² Ga saxot gana vazei nim pana Aapolos daaza dia lamaskana Kaarisito. Ga maainung falagot naan kuna saxat faraxaiang pana amun taatum sin dia lamaskana Kaarisito xuninaan sinim, singsaxai xawit mase na saxot kana waan. Mur laxo, araan ka rauxin a marapalau, xana waan.

A Vaanongang Iwana Dorang Sin Pol

¹³ Naaguna naknakaai ma naaguna rur dikdik lamaskana ainaxam paazaaiang. Naaguna malasing aubina di dikdik ma tuaa naagu maraaut.

¹⁴ Naaguna giu amun saan faakdul varaxai wana matmalabuk iwana sasaxotang azanon.

¹⁵ Naagu rexaas adu aubina vaakdul la vaal zin Stefanaas, naandi aubina di tabung inaxam paazaai wana Iesu la pira Aakaaiiaa ma di lis naandi nanga xuna vawaalang aubina ninis sin Iesu. Malasing ma ga maainung nim, amun taatum lamaskana Kaarisito, ¹⁶ adu naaguna valos a dorang sin uwat aubina malasing kanaan ma zin naandi vaakdul ina di vaamuzas faraxai wana naandi ma di gut pana giuang a vaamuzazang kanaan. ¹⁷ Ma ga dokdok araan Stefanaas ma Fotunaatus ma Aakaaikus di ra balas panaze nandiaal di ra vawaal raal nia araan kawit naagu iziar varaxai wana nia. ¹⁸ Nandiaal di vadokdok taal nia, ma di vadokdok taal zaait nim. Ka daxa

naaguna raamin fakilaan uwat ubina malasing nandiaal ma naaguna varanop pana naandi.

¹⁹ Aubina di inaxam paazaai ilamun bina iriat la provins Esia, di lis a dor vaananamang sin naandi zinim. Aakuilaa ma Prisilaa varaxai zaait pana aubina di inaxam paazaai ina di izi watu la vaal zin nandiaa, di lis a dor vaananamang daxa zin naandi zinim lamaskana aizina a Piran.

²⁰ Amun taatum faakdul lamaskana Kaarisito iriat di lis a dor vaananamang sin naandi zinim. Naaguna dor vaananam sinim saksaxai varaxai wana varanguzang pana matmalabuk ka ninis.

²¹ Nia nanga Pol, ga varaar a dorang kari wana mirugu vaatak. Ga lis a dor vaananamang surugu xa waan sinim.

²² Tamon axazak kawit na sasaxot a Piran, naan kana milung tapal. Piran, gu wat!

²³ A daxaiang sin a Piran Iesu xana iziar varaxai wana nim.

²⁴ Ma a matmalabuk surugu iwana sasaxotang azanon ka waan sinim faakdul lamaskana Iesu Kaarisito. Ka vaaratunaan.

A Dorang Daxa Zin Nakmai
The New Testament in the Nalik Language of New
Ireland Province, Papua New Guinea
Nupela Testamen long toples Nalik long Niugini

copyright © 2023 Wycliffe Bible Translators Australia

Language: Nalik

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-03-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Mar 2024 from source files dated 28 Mar 2024

42305cda-c6c8-512e-a277-ab36f573c0db